

KATHOLIEKE
UNIVERSITEIT
LEUVEN

Effectiviteit van de beleidsbeïnvloeding door Bond Beter Leefmilieu

Resultaten perceptieonderzoek

Ingrid Coninx
Kris Bachus

Mei 2008

Nationale Loterij
creëert kansen **6**

Hoger instituut
voor de arbeid

INHOUD

Situering van het onderzoek	1
Inleiding	3
Leeswijzer	5
Hoofdstuk 1 / Onderzoeksopzet	7
1. Definitie van beleidsbeïnvloeding	7
2. Verkennend interview met Bond Beter Leefmilieu	9
3. Selectie van de respondenten	9
4. Diepte-interviews en schriftelijke vragenlijsten	9
Hoofdstuk 2 / Onderzoeksresultaten	11
1. Respons	11
2. Het imago van Bond Beter Leefmilieu	11
3. Relatie met Bond Beter Leefmilieu	12
4. Rol van een milieubeweging	13
5. Effectiviteit van de beleidsbeïnvloedinginstrumenten	16
5.1 Beleidsbeïnvloedende kracht van de instrumenten	16
5.2 Effectiviteit van de beleidsbeïnvloedende instrumenten door Bond Beter Leefmilieu	22
6. Sterkte-zwakte analyse (SWOT)	34
6.1 Sterke punten	35
6.2 Zwakke punten	35

6.3	Potentiële verbeteringen aan de effectiviteit van beleidsbeïnvloeding	35
6.4	Potentiële bedreigingen voor de effectiviteit van de beleidsbeïnvloeding	38
7.	Analyse van de resultaten volgens de drie categorieën	39
7.1	Percepties van de categorie 'doelgroepen'	39
7.2	Percepties van de categorie 'media en opinieleiders'	40
7.3	Percepties van de categorie 'overheid'	40
Besluit		43
Bijlagen		45
Bijlage 1 / Lijst van stakeholders		47
Bijlage 2 / Schriftelijke vragenlijst		49

SITUERING VAN HET ONDERZOEK

Sedert 36 jaar heeft Bond Beter Leefmilieu in haar missie duidelijk opgenomen het beleid van overheden en doelgroepen actief te willen beïnvloeden. Anno 2007 onderhoudt BBL hiertoe structurele contacten met diverse politieke partijen uit meerderheid en oppositie en hun parlementaire vertegenwoordigers die openstaan voor overleg hierover. BBL heeft tevens frequente en rechtstreekse contacten met de Vlaamse en federale ministers bevoegd voor ons werkingsdomein. De vereniging is actief in tientallen advies- en overlegorganen en dito commissies ingesteld door diverse overheden, onder meer in de Milieu- en Natuurraad Vlaanderen en de Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling. Door dit alles te realiseren streven we ernaar wij een ervaren en invloedrijke belangenorganisatie te zijn op het gebied van ecologische duurzaamheid. We werken tevens op het brede terrein van natuur, milieu en duurzame ontwikkeling en zijn actief op diverse beleidsniveaus, van de Europese commissie over de Wetstraat tot in de Dorpsstraat. We vervullen aldus een belangrijke schakelfunctie tussen enerzijds het federale/Vlaamse en Europese beleid en anderzijds de concrete uitvoering ervan op provinciaal, stedelijk en lokaal niveau.

We stellen vast dat zowel bij politieke besluitvormers als bij opiniemakers, de leefmilieuproblematiek in het algemeen, en de thema's die wij benadrukken in het bijzonder, zeer wisselvallig worden gevolgd. Terwijl op Europees niveau sprake is van een coherent milieubeleid, degelijk onderbouwd door systematisch geïntegreerde kennis, blijkt de aandacht voor de milieuproblemen bij de binnenlandse beleidsvoerders en dan vooral op het federale en regionale niveau, zwak tot zeer zwak. Het concept 'Duurzame ontwikkeling', dat tot stand kwam eind jaren '80 en begin jaren '90 en door de Verenigde Naties als leidend concept naar voren werd geschoven tijdens de Conferentie van Rio, geeft aan dat het onmogelijk is een coherent en op termijn houdbaar economisch (en sociaal) beleid te voeren indien de milieudimensie niet van bij de aanvang wordt meegenomen in de besluitvorming. Dit concept van Duurzame ontwikkeling is echter afwezig in de binnenlandse (economische) besluitvorming. 'Leefmilieubeleid' wordt door onze beleidsmakers bovendien nog vaak gezien als 'tegengesteld aan economisch beleid'. Dit gebrek aan inzicht en het negeren van de mondiale ontwikkelingen terzake, ondermijnt niet enkele een coherent milieubeleid, maar creëert ook

conflicten tussen milieu en economie, die door een betere integratie vermijdbaar zouden zijn.

Bond Beter Leefmilieu kampt derhalve met een dubbele uitdaging: door onze thematische benadering, waarbij wij stevast wijzen op de 'problemen' die gelinkt zijn aan een aantal menselijke activiteiten, dreigen wij het beeld van tegenstelling tussen het economische en het sociale enerzijds en het ecologische anderzijds te versterken. Maar zodra wij deze benadering verlaten (en dus niet over de problemen communiceren, maar wel over de win-win situaties en de oplossingen) verslapt de aandacht van pers, publiek en politiek zienderogen. 'Duurzame ontwikkeling' wordt dan vaak gezien als een 'modewoord' en als 'abstract gewauwel'.

De vraag die zich stelt is: hoe kan de milieubeweging in het algemeen en BBL in het bijzonder, deze 'catch 22' overstijgen en haar inhoudelijke boodschap zo vertalen dat zowel politici als media geïnteresseerd raken en blijven door de oplossingen die de milieubeweging aandraagt.

In de periode november 2007 – december 2008 werkt BBL met de steun van de Nationale Loterij aan het uitwerken van een meer proactieve beleidsbeïnvloeding.

In eerste instantie voert het Hiva-KUL een onderzoek uit naar de wijze waarop vandaag politici, doelgroepen van het milieubeleid en opiniemakers over BBL en onze manier van beleidsbeïnvloeding denken. Dit resulteerde in voorliggend perceptieonderzoek over de 'Effectiviteit van de beleidsbeïnvloeding door Bond Beter Leefmilieu'.

Vervolgens werken we twee beleidscases uit waarrond BBL op langere termijn op een proactieve wijze acties en campagnes kan ontwikkelen teneinde de reële impact van de vereniging op het beleid te verhogen.

Op basis hiervan gaat BBL na hoe binnen de eigen werking meer tijd en ruimte kan worden gecreëerd voor het concreet internaliseren van een groeistrategie gericht op het verhogen van de competenties, het organisatorisch vermogen en de externe slagkracht teneinde de reële impact van de vereniging op het beleid te verhogen.

Tot slot BBL zal de opgedane ervaringen - tijdens de uitwerking van dit actieplan - delen met andere verenigingen binnen onze sector van natuur- en milieuverenigingen teneinde een optimale verspreiding te bewerkstelligen.

Jan Turf
Beleidscoördinator

Danny Jacobs
Directeur Bond Beter Leefmilieu

INLEIDING

Het beïnvloeden van het beleid van overheden en maatschappelijke organisaties is één van de doelstellingen van Bond Beter Leefmilieu. In het werkingsprogramma worden een vijftal benaderingen weergegeven. Ten eerste streeft Bond Beter Leefmilieu ernaar om een schakelfunctie te vervullen tussen het beleid op federale, Vlaamse en Europese niveau en de uitvoering van dat beleid op provinciaal, stedelijk en lokaal niveau. Hiervoor werkt Bond Beter Leefmilieu samen met de leden en de collega-organisaties door het uitwisselen van informatie, samen standpunten bepalen, door het ontwikkelen van gemeenschappelijke acties, door het wegwerken van overlap en het bevorderen van complementariteit tussen de verenigingen. Dit gebeurt in het kader van gestructureerd overleg, maar ook op ad-hoc basis. Ten tweede gebeurt de beleidsbeïnvloeding door structurele en rechtstreekse contacten met de politieke wereld. Dit gebeurt via lobbyen, maar ook via hun deelname aan advies- en overlegorganen, commissies en werkgroepen. Ten derde loopt de beleidsbeïnvloeding via constructieve dialoog met maatschappelijke organisaties met het oog op het opzetten van coalities. Ook worden tijdelijke of structurele samenwerkingsverbanden afgesloten. Een meer defensieve manier van beleidsbeïnvloeding zijn juridische acties en bezwaren die genomen worden om achterlopers aan te zetten om conform de wetgeving te handelen. Tot slot maakt Bond Beter Leefmilieu gebruik van de media om maatschappelijk en politiek debat te beïnvloeden. Hiermee worden zaken op de beleidsagenda geplaatst.

In dit rapport worden bovenstaande instrumenten van beleidsbeïnvloeding bestudeerd. De bedoeling is om een stand van zaken te rapporteren van de effectiviteit van de beleidsbeïnvloeding, opdat Bond Beter Leefmilieu, indien nodig, de strategie kan bijsturen in de toekomst.

In het eerste hoofdstuk van dit rapport wordt de onderzoeksaanpak uiteengezet. De effectiviteit van de beleidsbeïnvloeding wordt bestudeerd aan de hand van perceptieonderzoek dat enerzijds bestaat uit schriftelijke vragenlijsten met open en gesloten vragen en anderzijds uit interviews die het mogelijk maken om dieper in te gaan op de percepties van de respondenten. In het tweede hoofdstuk worden de onderzoeksresultaten besproken. Hier wordt er geanalyseerd wat de respondenten denken over het imago van Bond Beter Leefmilieu, hun relaties met Bond Beter Leefmilieu, de rol die een milieubeweging zou moeten opnemen en de

manier waarop Bond Beter Leefmilieu deze rol vervult. Daarnaast is er gevraagd naar de perceptie van de beleidsbeïnvloedende kracht van verschillende beïnvloedingsinstrumenten, alsook hoe effectief Bond Beter Leefmilieu deze instrumenten gebruikt. In de laatste paragraaf is er een sterkte-zwakte analyse opgesteld en is er een opsomming gemaakt van de mogelijkheden voor verbetering in de beleidsbeïnvloeding. Tot slot zijn er ook enkele bedreigingen aangegeven die de effectiviteit zouden kunnen teniet doen.

Dit rapport kwam tot stand met de steun van de Nationale Loterij.

Nationale Loterij
creëert kansen

LEESWIJZER

Bij het lezen van dit onderzoeksrapport houdt de lezen best enkele zaken voor ogen. Het onderzoek is gebaseerd op een relatief klein aantal respondenten, waardoor de kwantitatieve resultaten met voorzichtigheid geïnterpreteerd moeten worden en veralgemening van de percepties niet altijd mogelijk is. Daarom zullen we in dit rapport ook expliciet weergeven door hoeveel respondenten de meningen telkens gedragen zijn. Bovendien werden sommige antwoorden enkel gegeven in de diepte-interviews, terwijl andere antwoorden zowel in diepte-interviews als in schriftelijke vragenlijsten naar voor kwamen.

Daarnaast willen we benadrukken dat percepties per definitie subjectief zijn. Deze kunnen bijgevolg 'fout' zijn, omdat ze gebaseerd zijn op beperkte of gebrekkige kennis. In dit rapport worden alle percepties van de respondenten weergegeven, zoals vermeld in de vragenlijsten en interviews, en niet de mening van de onderzoekers. Het is dus mogelijk dat meningen worden gegeven over zaken die Bond Beter Leefmilieu al doet, of over zaken die Bond Beter Leefmilieu expliciet heeft gekozen niet te doen.

HOOFDSTUK 1

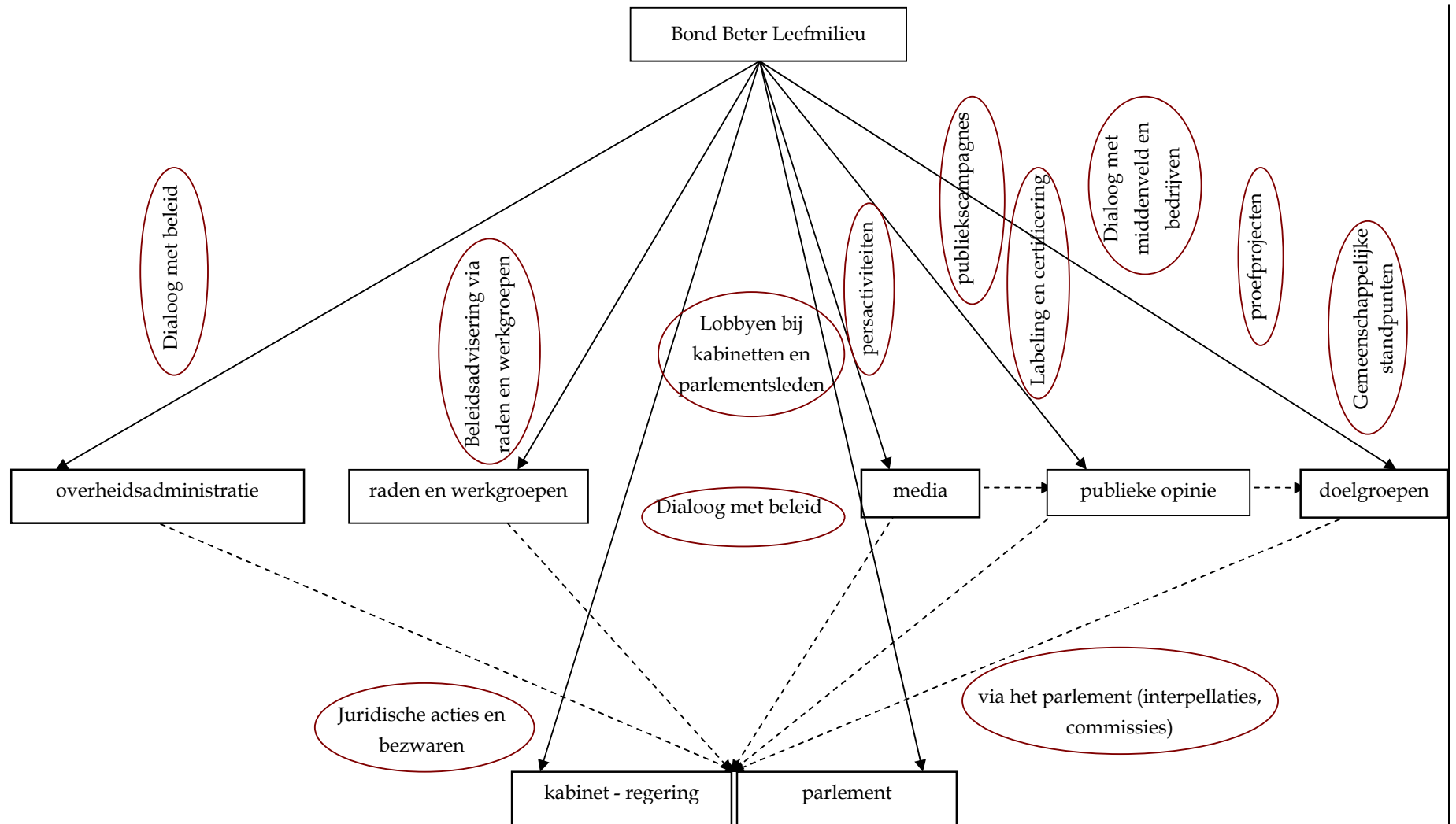
ONDERZOEKSOPZET

1. Definitie van beleidsbeïnvloeding

Aan de hand van het werkingsprogramma van Bond Beter Leefmilieu, wetenschappelijke artikelen en enkele telefonische contacten met milieuorganisaties in Nederland hebben we ons verdiept in het aspect van beleidsbeïnvloeding. Beleidsbeïnvloeding kan gedefinieerd worden als 'druk uitoefenen op de politieke besluitvorming, zodat beleid gaat veranderen in de richting van de eigen doelstellingen en belangen'. Dit kan gebeuren:

1. op rechtstreekse wijze:
 - a. door lobbyen bij kabinetten en parlementsleden;
 - b. door juridische acties te ondernemen en bezwaren in te dienen;
 - c. door dialoog te houden met het beleid.
2. op onrechtstreekse wijze:
 - a. via specifieke organen en de overheidsadministraties:
 - door beleidsadvisering in adviesraden en werkgroepen die door de overheid zelf in het leven geroepen zijn;
 - door beleidsbeïnvloeding via het parlement (commissies, interpellaties);
 - door dialoog met overheidsadministratie.
 - b. via de publieke opinie:
 - door persactiviteiten (tussenactor is de media);
 - door publiekscampagnes;
 - door labeling en certificering.
 - c. via doelgroeporganisaties:
 - door gemeenschappelijke standpunten te formuleren;
 - door dialoog te houden met middenveldorganisaties en privésector;
 - door samen proefprojecten op te zetten, mogelijk met overheid als partner.

Tot slot is beleidsvoorbereidend en beleidsevaluerend onderzoek een ondersteunend instrument in de beleidsbeïnvloeding, omdat het gebruikt kan worden om de standpunten kracht bij te zetten en kan worden gecommuniceerd naar zowel de overheid, de doelgroepen als het publiek.

Figuur 1 Schematische voorstelling van het beleidsbeïnvloedingsproces

Uit het verkennend onderzoek (zie volgende paragraaf) is gebleken dat BBL gebruik maakt van dit hele spectrum aan beleidsbeïnvloedende instrumenten met in mindere mate labeling en certificering en beleidsvoorbereidend en -evaluerend onderzoek. De respondenten uit dit onderzoek bevinden zich in de categorieën overheid, media en doelgroepen.

2. Verkennend interview met Bond Beter Leefmilieu

In een tweede stap werd er een verkennend interview georganiseerd met de directeur en de beleidscoördinator van Bond Beter Leefmilieu. Zij werden geïnterviewd, enerzijds, om een beter inzicht te krijgen in de werking van Bond Beter Leefmilieu en de verhoudingen met de te ondervragen organisaties. En anderzijds om na te gaan hoe Bond Beter Leefmilieu zelf denkt dat hun werking en de beweging worden gepercipieerd. Op die manier kunnen we nagaan in welke mate de percepties van de respondenten overeenkomen of afwijken met de perceptie van Bond Beter Leefmilieu zelf.

3. Selectie van de respondenten

Bond Beter Leefmilieu heeft een lijst opgesteld van de voornaamste stakeholders die in contact komen met de beleidswerking. Er is naar gestreefd om vooral mensen te bevragen die door hun functie zelf inzicht en kennis hebben in de manier waarop beleidsbeïnvloeding werkt. Deze stakeholders zijn onderverdeeld in drie categorieën:

1. doelgroepen van de BBL-werking, zoals werkgeversorganisaties, werknemersorganisaties, sectorfederaties, bedrijven, ...;
2. opinieleiders en personen uit de mediawereld;
3. overheidsinstanties.

Vijftien mensen werden aangesproken in het kader van de diepte-interviews en 47 personen kregen een schriftelijke vragenlijst toegestuurd. De lijst met gecontacteerde organisaties is bijgevoegd in bijlage 1.

4. Diepte-interviews en schriftelijke vragenlijsten

De structuur van de interviews en de vragenlijsten zijn dezelfde en bestaat uit vier onderdelen. Het eerste deel omvat enkele verkennende vragen over de relatie tussen de gecontacteerde organisatie en Bond Beter Leefmilieu. Het tweede deel stelt vragen over de rol die een milieubeweging idealiter zou moeten spelen in het beleid en de manier waarop Bond Beter Leefmilieu deze rol vervult. Het derde deel gaat in op de evaluatie van de instrumenten van beleidsbeïnvloeding. Ener-

zijds wordt gepeild naar de perceptie over de beleidsbeïnvloedende kracht van het instrument in het algemeen. Anderzijds wordt geëvalueerd hoe effectief Bond Beter Leefmilieu de instrumenten aanwendt in de praktijk. Het laatste onderdeel omvat vragen naar de verbetering van de beleidsbeïnvloeding door Bond Beter Leefmilieu, zoals welke kansen men laat liggen en waarin men in de toekomst zou moeten investeren. Tot slot wordt door een korte vraag gepolst naar het imago dat Bond Beter Leefmilieu heeft. De schriftelijke vragenlijsten en de diepte-interviews zijn complementair, daar de diepte-interviews de vragenlijsten aanvullen door dieper ingaan op de achterliggende verklaringen van de percepties. De schriftelijke vragenlijst is toegevoegd in bijlage 2.

HOOFDSTUK 2

ONDERZOEKSRESULTATEN

1. Respons

Aan dit onderzoek hebben 39 personen van de 62 gecontacteerde personen deelgenomen ofwel door de schriftelijke vragenlijst ofwel door de diepte-interviews. Dit komt neer op een responsgraad van 62,9%. 15 deelnemende respondenten behoren tot de categorie doelgroepen. 10 personen zijn afkomstig uit de categorie media en opinieleiders en 14 uit de categorie overheidsinstanties. We waarschuwen de lezer om voorzichtig te zijn voor de representativiteit en interpretatie van de kwantitatieve resultaten omwille van het beperkte aantal respondenten.

2. Het imago van Bond Beter Leefmilieu

De respondenten werden gevraagd om drie woorden op te sommen waarmee ze Bond Beter Leefmilieu associëren. Vele respondenten associëren Bond Beter Leefmilieu met groen (7) of milieu (4). Groen verwijst in enkele gevallen naar natuur. Eén van de respondenten drukt de hoop uit dat dit groen meer milieu wordt in de betekenis van duurzaamheid. Een respondent associeert Bond Beter Leefmilieu met niet-economisch. Daarnaast staat de organisatie bekend als Vlaams (3). Bond Beter Leefmilieu wordt ook omschreven als een actieve (3), bekende (5) en brede beweging (5). Iemand noemt Bond Beter Leefmilieu eerder een beweging dan een actiegroep. Het wordt niet beschouwd als een fanatieke beweging. Een ander spreekt over een geselpartij, terwijl een derde persoon hen omschrijft als een milieuvakbond. De organisatie wordt ook door verschillende respondenten als betrouwbaar en geloofwaardig aanzien (7). Een elftal keer wordt er melding gemaakt van de expertise en het analytische vermogen van de medewerkers. Twee keer wordt de efficiëntie van de organisatie genoemd. Twee personen stellen dat Bond Beter Leefmilieu deel begint uit te maken van het establishment en te ambtelijk is. Iemand noemt BBL een politieke lobbygroep. Twee personen associëren Bond Beter Leefmilieu met uitstekende communicators en dialoog. Ook zegt iemand dat ze soms te veel tafelspringers zijn. Vier keer wordt verwezen naar de constructieve attitude van Bond Beter Leefmilieu. Maar anderzijds wordt ook vijf keer verwezen naar een controlerende en drammerige attitude. Eén

respondent verwoordt deze ambiguïteit in de connotatie 'flou', waarmee hij stelt dat BBL soms een positieve rol aanneemt en op andere momenten ongenueanceerd doordramt. Het is niet duidelijk welke attitude te verwachten is. Iemand stelt dat BBL een grote invloed heeft, maar door het innemen van extreme standpunten zelfs gevaarlijk kan worden voor bepaalde actoren. Verder wordt er nog omschreven met de woorden progressief (2) rechtlijnig (2), geëngageerd (2), gedreven (2) jong en sympathiek (5) en gematigd militant (5). Een persoon uit de categorie-doelgroep spreekt van subtiele koppigheid in de betekenis dat BBL openstaat voor compromissen, maar daarvoor niet afwijkt van de eigen principes. Tot slot beweren twee respondenten dat BBL geen duidelijke en geen democratische organisatie is en dat ze dispers zijn naar verschillende fora toe.

3. Relatie met Bond Beter Leefmilieu

Van de respondenten zegt 79,5% dat ze rechtstreeks contact hebben met BBL tijdens de werkzaamheden. 20,5% heeft geen rechtstreeks contact. Men komt Bond Beter Leefmilieu tegen in:

1. commissies/werkgroepen/adviesraden (Minaraad, Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling);
2. bilateraal overleg/dialog;
3. gezamenlijke projecten/samenwerkingsverbanden;
4. beleidsprocedures bij infrastructuurprojecten;
5. persberichten en persconferenties;
6. publicaties;
7. ronde tafelgesprekken/overlegplatformen;
8. persoonlijk contact voor advies of informatie.

Die contacten lopen goed (4), in open en objectieve dialoog (1) en op een respectvolle (2) en constructieve manier (6). Een respondent geeft aan dat er dialoog wordt gevoerd, maar dat hij de indruk heeft dat sommige medewerkers van Bond Beter Leefmilieu 'de confrontatie niet altijd genegen zijn'. Een andere respondent zegt dat de relaties zeer emotioneel verlopen en dat er moeilijk gehoor kan gevonden worden voor rationele argumenten.

In sommige gevallen probeert Bond Beter Leefmilieu samen met andere actoren het beleid te beïnvloeden. 51,3% van de respondenten geeft aan al eens met BBL te hebben samengewerkt om het beleid te beïnvloeden. 46,2% heeft nog nooit samengewerkt in de beleidsbeïnvloeding. 2,5% heeft geen antwoord gegeven op deze vraag.

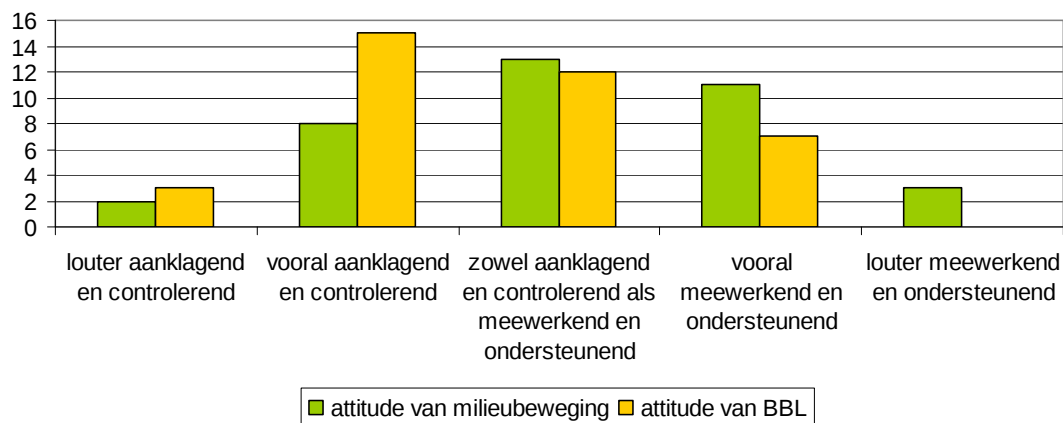
4. Rol van een milieubeweging

Welke rol zou een milieubeweging moeten vervullen ten aanzien van het beleid? Deze vraag kreeg de volgende antwoorden.

Tabel 1 Rol van een milieubeweging

Rol	Aantal keer vermeld
Samenwerken met beleid bij uitvoering en voorbereiding	11
Waakhondfunctie in de zin van controleren van het beleid	10
Signaalfunctie in de zin van thema's op de agenda plaatsen en aandacht vestigen	8
Belangen van burgers/het milieu vertegenwoordigen/drukkingsgroep zijn ten aanzien van het beleid en andere actoren	8
Objectieve en correcte informatie aanleveren aan het beleid en de samenleving	8
(Vernieuwende) oplossingen aanbieden en beleidsinstrumenten aanreiken	7
Ondersteunen van mogelijke oplossingen en standpunten door middel van wetenschappelijk onderzoek, al dan niet zelf uitgevoerd	6
Beleid beïnvloeden via media, adviezen of rechtstreekse contacten:	4
Burgers bewust maken en responsabiliseren	4
Sturende en constructief kritische rol	4
Dialogoog en debat houden met actoren in de samenleving	2
Argumenteren waarom men een standpunt inneemt	1

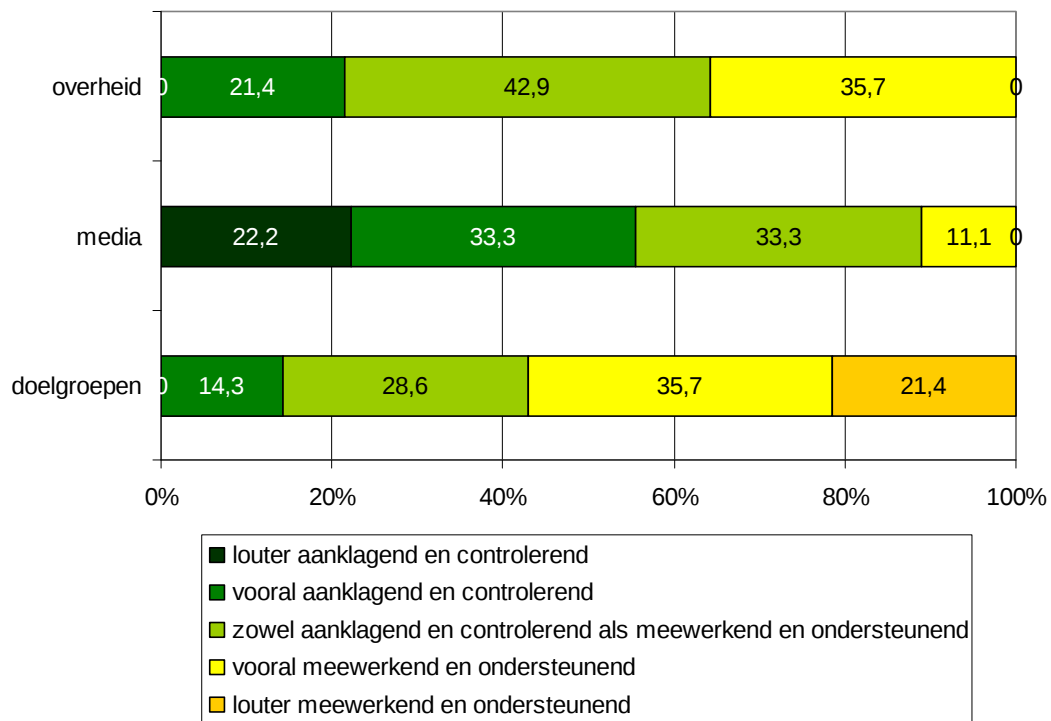
Moet de milieubeweging dan eerder een aanklagende en controlerende attitude aannemen ten aanzien van het beleid en dit doen in een positie buiten het beleidsproces? Of zou ze eerder een meewerkende en ondersteunende attitude moeten aannemen en actief participeren in het beleid? En hoe vervult BBL volgens de respondenten deze rol? De antwoorden hiervan worden teruggevonden in onderstaande grafiek.

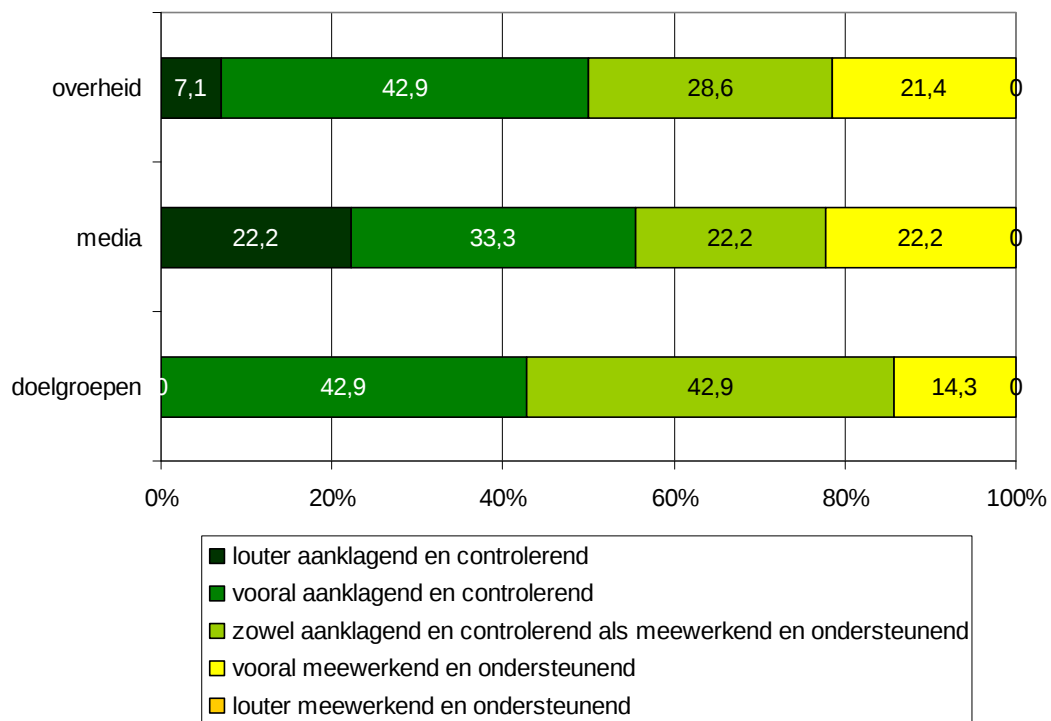
Figuur 2 Attitude van een milieubeweging en van BBL

De groene staafdiagrammen geven de algemene opinie aan van de respondenten over de attitude die een milieubeweging *zou moeten* hebben ten aanzien van het beleid, terwijl de gele staafdiagrammen de perceptie van respondenten aangeven over de attitude die Bond Beter Leefmilieu *vandaag aanneemt* ten aanzien van het beleid. Uit de grafiek blijkt dat men vindt dat een milieubeweging een evenwicht zou moeten vinden in het aanwenden van beide attitudes. In sommige dossiers eerder aanklagend en controlerend, in andere dossiers meer meewerkend en ondersteunend. Het lijkt geen eenvoudige taak voor een milieubeweging om hier een evenwicht in te vinden. Wanneer de attitude die Bond Beter Leefmilieu *vandaag aanneemt* ten aanzien van het beleid in beschouwing wordt genomen, blijkt dat het meest gegeven antwoord is dat van 'vooral aanklagend en controlerend'. Hoewel, veel respondenten gaan akkoord met een attitude die wel een evenwicht vindt tussen aanklagend en meewerkend.

Maar wie vindt nu wat? Op basis van de gemiddelden en onderstaande staafdiagrammen, kunnen we concluderen dat personen uit de *doelgroepen* de perceptie hebben dat een milieuweging vooral meewerkend en ondersteunend zou moeten zijn, maar dat Bond Beter Leefmilieu zich, volgens hen, eerder positioneert in de categorie van 'zowel aanklagend als meewerkend' en in de categorie 'vooral aanklagend en controlerend'. Opvallend is ook dat niemand van de doelgroepen de mening heeft dat Bond Beter Leefmilieu een louter aanklagende en controlerende attitude aanneemt. Maar anderzijds vinden personen uit de *mediawereld* gemiddeld genomen dat de milieubeweging beter 'vooral aanklagend en controlerend' zou zijn of een evenwicht moet vinden tussen aanklagend en meewerkend. Zij vinden ook dat Bond Beter Leefmilieu dit goed doet. Mensen uit de *overheid* opteren voor een milieubeweging die zowel aanklagend als meewerkend is en hebben de perceptie dat Bond Beter Leefmilieu eerder vooral aanklagend en controlerend is.

Figuur 3 Hoe zou de attitude van een milieubeweging moeten zijn?

Figuur 4 Hoe wordt de attitude van BBL vandaag gepercipieerd?

Tijdens de diepte-interviews is driemaal herhaald dat de tijd van louter aanklagen voorbij is. Een persoon uit de categorie overheid zegt dat kritiek uiten makkelijk gaat, maar dat het beleid meer heeft aan een gesprekspartner die vertelt hoe het dan wel moet. Een andere persoon oordeelt dat BBL vaak aan de kantlijn staat te roepen op het beleid, maar ze gerust mag meedenken. Ook is drie keer opgemerkt dat men de perceptie heeft dat de controlerende of meewerkende attitude afhankelijk is van de medewerker van BBL zelf. Het is ingekleurd door degene met wie je praat. Sommigen zijn fundamentalistisch, anderen zijn begripvol, zakelijk en zoeken samen naar oplossingen waar beide partijen beter van worden. Drie respondenten erkennen dat BBL de laatste jaren zich meer constructief opstelt, maar vragen zich af of dit een bewuste strategie is, of dat dit weer kan veranderen als die bepaalde personen verdwijnen uit de werking. Merkwaardig vindt een respondent uit de categorie media dan weer dat Bond Beter Leefmilieu te participatief is als milieubeweging en op sommige dossiers, zoals klimaat, te weinig krachtige drukkingacties neemt. Een andere respondent is van mening dat Bond Beter Leefmilieu vaak aan de klaagmuur staat, maar erkent dat ze hun standpunten erg goed argumenteren. Men geeft blijk van goede dossierkennis en expertise. Er wordt ook door een respondent gezegd dat BBL ondanks de constructieve houding, toch blijft vertrekken vanuit wantrouwen, vooral ten aanzien van bedrijven. Men haalt ook meermaals aan dat Bond Beter Leefmilieu meer zou moeten samenwerken met bedrijven.

5. Effectiviteit van de beleidsbeïnvloedinginstrumenten

In paragraaf 5 wordt de perceptie van de respondenten geanalyseerd wat betreft de effectiviteit. In paragraaf 5.1 wordt de opinie bestudeerd van de kracht van de instrumenten van beleidsbeïnvloeding in het algemeen, terwijl in paragraaf 5.2 wordt ingegaan op de effectiviteit waarmee Bond Beter Leefmilieu deze instrumenten aanwendt.

5.1 Beleidsbeïnvloedende kracht van de instrumenten

In dit onderzoek hebben we ook gepeild naar de perceptie van de beleidsbeïnvloedende kracht van de instrumenten in het algemeen. Sommige respondenten haalden aan dat de kracht moeilijk per instrument afzonderlijk bepaald kan worden, omdat het succes vaak ligt in het gebruik van een mix van instrumenten. Bovendien werd er ook door enkelen verwezen naar contextspecifieke aspecten zoals het type dossier, de kleur van het kabinet, beschikbare middelen en tijd en de urgentie van de beïnvloeding. Op basis van de gemiddelde percepties kunnen we een ranking maken van de meest succesvolle beleidsbeïnvloedende instrumenten tot de minder succesvolle instrumenten.

5.1.1 Rechtstreekse of onrechtstreekse beleidsbeïnvloeding

Uit de resultaten van de gemiddelde cijfers kan worden vastgesteld dat de respondenten iets meer geloven in onrechtstreekse beleidsbeïnvloeding, dan in rechtstreekse beleidsbeïnvloeding.¹ Hoewel het verschil tussen beiden klein is. Voorstanders voor de strategie via de publieke opinie argumenteren dat als iedereen een standpunt deelt, het beleid er niet omheen kan. Een respondent benadrukt dat het beleid gevoelig is voor de publieke opinie, vooral voor verkiezingen. Voorstanders voor de rechtstreekse beleidsbeïnvloeding menen dat pers louter ondersteunend is aan de lobbypraktijken.

5.1.2 Evaluatie van de specifieke beleidsbeïnvloedingsinstrumenten

Op basis van de gemiddelde percepties over de beleidsbeïnvloedende kracht van de instrumenten hebben we onderstaande ranking opgemaakt. Hierbij is de ongelijkheid van het aantal respondenten per categorie wegwerkt door het gemiddelde cijfer van de drie categoriën te beschouwen. Bijgevolg weegt elke categorie gelijkwaardig in het cijfer van alle respondenten.

Hieruit blijkt dat persactiviteiten, lobbyen bij kabinetten en publiekscampagnes de drie meest succesvolle instrumenten zijn om het beleid te bewegen volgens de respondenten. Respondenten uit de *doelgroepen* geloven het meest in de beleidsbeïnvloedende kracht van lobbyen, gemeenschappelijke standpunten formuleren en dialoog met middenveld en privé-sector. Personen uit de *media* denken dat persactiviteiten, onderzoek en publiekscampagnes de drie voornaamste manieren zijn om beleid te beïnvloeden. En tot slot beschouwen mensen uit *de overheid* publiekscampagnes, persactiviteiten en dialoog als meest beleidsbeïnvloedend. Het minst beleidsbeïnvloedend zijn labeling en certificering, beleidsbeïnvloeding via het parlement en juridische acties en bezwaren, zo geven de respondenten aan.

¹ Zie hoofdstuk 1 paragraaf 1 wat wordt bedoeld met rechtstreekse en onrechtstreekse beleidsbeïnvloeding.

Tabel 2 Ranking van de instrumenten volgens beleidsbeïnvloedende kracht

Instrument	Alle respon- denten	Doelgroepen	Media	Overheid
Beleidsbeïnvloeding via persactiviteiten	1	4	1	2
Lobbyen bij kabinetten	2	1	4	4
Publiekscampagnes	3	6	3	1
formuleren van gemeenschappelijke standpunten	4	1	4	6
Beleidsvoorbereidend en beleidsevaluerend onderzoek	5	4	2	8
Dialoog met het middenveld en privésector	6	3	8	2
Dialoog met beleid	7	7	7	5
Opzetten van proefprojecten	8	8	8	9
beleidsadvisering via raden en werkgroepen	9	10	10	7
Juridische acties en bezwaren	10	11	6	11
beleidsbeïnvloeding via het parlement	11	8	11	9
Labeling en certificering	12	12	12	12

Grote beleidsbeïnvloedende kracht

a) Persactiviteiten

Een aantal personen heeft in de interviews aangegeven dat persactiviteiten een grote beleidsbeïnvloedende kracht hebben. Dit wordt verwoord door iemand uit de categorie overheid die zegt dat wat opgepikt wordt door het beleid niet is wat de meerderheid van de bevolking denkt, maar wel wat in de krant staat. Een respondent uit de categorie doelgroepen stelt zelfs '2 of 3 weken niet in de media is dood'. Een andere merkt op dat niets zo vluchtig is als het nieuws van de dag, maar ook dat driekwart van het beleid niet zou zijn wat het is, als het niet in de pers was geweest. Persactiviteiten zouden nuttig zijn als men absoluut iets wil wijzigen en is vooral belangrijk om op korte termijn resultaten te bereiken. Het succes van een persactiviteit ligt in de inhoud van de boodschap, zo zegt een respondent. Die boodschap moet duidelijk en eenvoudig zijn en moet inspelen op de maatschappelijke gevoeligheid. Een andere respondent ziet het minder optimistisch en stelt dat het effect beperkt is, zeker als een idee 100 keer herhaald wordt. Bovendien geeft een persbericht ook slechts de mening van één organisatie weer, in tegenstelling tot samenwerking en gemeenschappelijke standpunten. Uit de categorie overheid komt het signaal dat het beleid niet wakker ligt van aanklagende artikels. Deze bereiken niet dat het beleid wordt bijgestuurd.

b) Lobbyen bij kabinetten

In één van de interviews wordt gezegd dat lobbyen voor twee zaken belangrijk is:

1. om steunpionnen te vinden ;
2. om technische zaken op orde te brengen in het beleid.

In België is lobbyen erg belangrijk, haalt iemand aan. Het succes van lobbyen als instrument voor beleidsbeïnvloeding is afhankelijk van het type dossier, de realiseerbaarheid van het standpunt en de kleur van het kabinet, zo wordt gesteld. Iemand beweert dat hoe meer middenpartij het kabinet is, hoe pragmatischer men te werk moet gaan. Hoe linkser het kabinet, hoe meer theoretisch onderbouwd de argumenten moeten zijn. Dit zijn de verschillende redenen waarom lobbyen bij de respondenten van weinig tot grote beleidsbeïnvloedende kracht scoort. Goede persoonlijke contacten met het kabinet zijn nuttig om succesvol en geloofwaardig te lobbyen. Meest succesvol om beleid te bewegen is werken met concrete dossiers die passen in het algemene discours van de politiek. Volgens een respondent heeft lobbyen enkel een impact op korte termijn, en zou daarom minder belangrijk zijn. Een andere respondent waarschuwt dat men niet te veel mag lobbyen, omdat er dan een ad-hoc beleid wordt gevoerd, wat niet transparant is. Maar zelfs als men erin slaagt een kabinet te overtuigen, is beleidsverandering niet gegarandeerd aangezien besluiten in de Vlaamse regering collegiaal worden genomen, zo zeggen twee respondenten. Bovendien zegt iemand dat lobbyen averechts kan werken als er via lobbyen bij andere kabinetten druk wordt gezet op het desbetreffende kabinet. Dat kabinet is dan juist meer geneigd om bepaalde zaken te laten liggen.

c) Publiekscampagnes

Publiekscampagnes worden door verschillende respondenten gezien als een ondersteunend instrument in de beleidsbeïnvloeding. Een respondent maakt duidelijk dat publiekscampagnes effectief zijn om zaken op de beleidsagenda te plaatsen. Dit komt omdat het beleid bewogen kan worden door de publieke opinie. Publiekscampagnes zijn succesvol als ze aanslaan en maatschappelijk debat kunnen creëren. Het succes is afhankelijk van dossier, tijdsgeest en maatschappelijke relevantie.

d) Formuleren van gemeenschappelijke standpunten

Over de beleidsbeïnvloedende kracht van gemeenschappelijke standpunten is men verdeeld. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen standpunten in de Minaraad en standpunten die men zelfstandig formuleert met andere middenveldorganisaties. De standpunten in de Minaraad worden als weinig effectief beschouwd door enkele respondenten, omdat er vaak meerderheids-minderheidsstandpunten

naar voor komen die weinig gevolg hebben. Standpunten met andere organisaties worden als meer beïnvloedend beschouwd, vooral als het gebeurt met een brede groep van organisaties. Iemand uit de categorie media gelooft dat gemeenschappelijke standpunten een amalgaam zijn. Als iedereen het ergens mee eens is, dan is daar niet veel aandacht voor in de maatschappij, denkt hij.

e) Beleidsevaluerend en beleidsvoorbereidend onderzoek

Verschillende respondenten hebben het belang van een goede wetenschappelijke onderbouwing van standpunten benadrukt. De beleidsbeïnvloedende kracht van onderzoek hangt of van de manier waarop het gebruikt wordt in dialoog en communicatie, alsook het advies dat gekoppeld wordt aan het onderzoek.

f) Dialoog met het middenveld en beleid

Dialoog met het middenveld wordt door verschillende geïnterviewden met grote beleidsbeïnvloedende kracht beoordeeld. Het werkt beter dan continu belaagd te worden door kritiek. Het voordeel van dialoog is dat er de mogelijkheid is om aan elkaar uit te leggen waarom een standpunt wordt ingenomen. Dit kan resulteren in wederzijds begrip en het maakt mogelijk om gelijkgestemden te vinden, zo stelt iemand.

Matige beleidsbeïnvloedende kracht

a) Proefprojecten

Weinig personen hebben hun mening gegeven over proefprojecten tijdens de interviews. Een proefproject is beïnvloedend als aan overheid en mensen wordt getoond dat iets werkt. Echter, bij aanvang van een proefproject is nooit geweten of het wel een succes zal zijn. Eén persoon zegt dat een proefproject dat samen met de overheid wordt opgezet, sneller door het beleid zal worden overgenomen dan wanneer organisaties op zichzelf een project opzetten.

b) Raden en werkgroepen

De beleidsbeïnvloedende kracht van raden en werkgroepen verschilt onderling. Verschillende respondenten geven aan dat zij niet het gevoel hebben dat adviezen van de Minaraad en van de Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling erin slagen om het beleid sterk te veranderen. Vooral in de Minaraad wordt er gewerkt met meerderheids-minderheidsstandpunten, die minder kans hebben het beleid te beïnvloeden. Twee personen bevestigen dit door de vaststelling dat adviezen te laat in de besluitvorming komen. Ook zegt iemand uit de doelgroep-categorie dat een advies enkel effectief is als er consensus bereikt wordt. Een andere respondent

oppert dat er beter proactief kan worden opgetreden in de raden om meer te bereiken. Twee personen denken dat raden en werkgroepen praatbarakken zijn en dat ze te weinig op gang brengen. De adviezen die gevormd worden, zijn vaak een afkooksel van de oorspronkelijke standpunten. Iemand uit de categorie doelgroepen stelt dat raden en werkgroepen wel dialoog tussen de deelnemers bevorderen.

Kleine beleidsbeïnvloedende kracht

a) Juridische acties

Tijdens de interviews hebben vele personen geconcludeerd dat juridische acties een invloed hebben op het beleid. Als ze gewonnen worden, verplichten ze het beleid bepaalde maatregelen te nemen. Bovendien trekken juridische acties ook de aandacht van de media. Toch twijfelen drie respondenten in de interviews of het instrument wel effectief is, daar het de langetermijnrelaties tussen de organisatie en het beleid grondig kan verstoren. Er wordt ook gewezen op het feit dat juridische acties vaak kostelijk zijn, lang kunnen duren en men de kans loopt de zaak te verliezen. Iemand stelt ook vast dat bedrijven vaak niet begrijpen waarom er geprocedeerd wordt.

b) Parlement

Tijdens de interviews wijzen drie respondenten op de lage impact die het parlement in België en Vlaanderen heeft. De politieke beslissingen worden hier immers gemaakt in de ministerraad tussen meerderheidspartijen en het parlement komt pas tussen wanneer 95% van het decreet vastligt. Investeren in beleidsbeïnvloeding via het parlement zou tijdverlies zijn, zegt iemand uit de doelgroep-categorie. Een andere respondent gelooft dat beïnvloeding via het parlement wel effectief kan zijn als je een one-shot kan maken, maar er wordt erkend dat dit veel tijd in beslag kan nemen. Werken via interpellaties, commissies of sterke parlementsleden zou mogelijk wel het beleid kunnen bewegen. Ook wordt er gezegd dat eens het parlement een wet stemt, dit moeilijk omkeerbaar is, wat erop duidt dat werken via het parlement toch belangrijk zou zijn. Beleidsbeïnvloeding via het Europese parlement zou meer kracht hebben dan op Vlaams niveau, zo zeggen twee personen uit de categorie overheid.

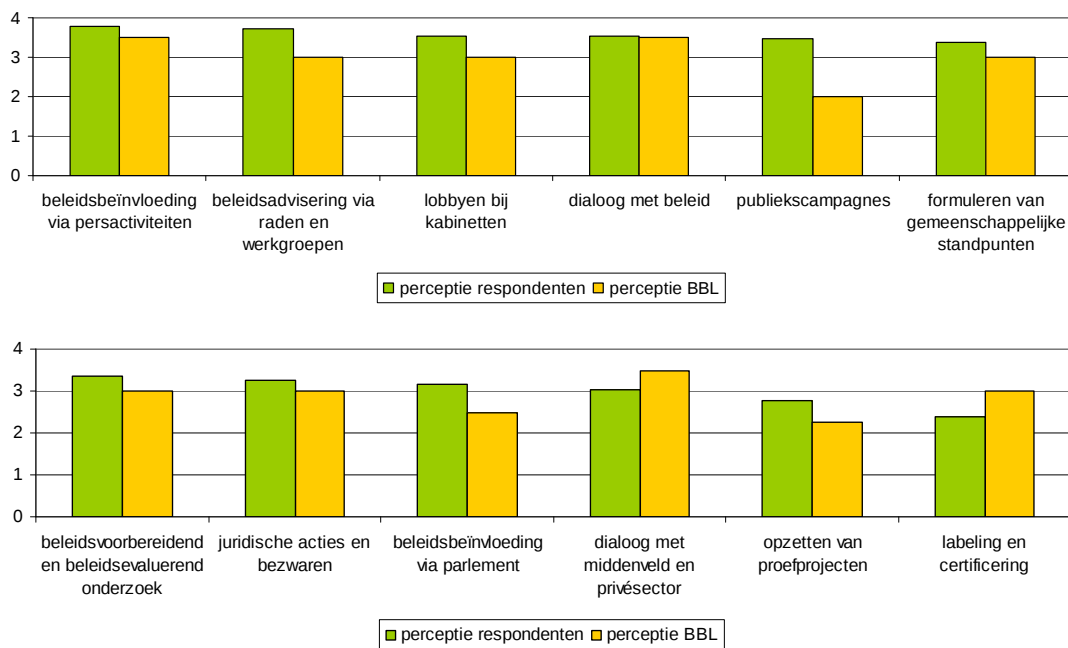
c) Labeling en certificering

Velen twijfelen aan de beleidsbeïnvloedende kracht van labels en certificaten. Enkele keren wordt gesteld dat er al zoveel labels zijn dat het amper nog impact heeft. Bovendien brengen labels veel administratie mee en is de juiste toepassing moeilijk te controleren. Een respondent zegt dat labels pas een impact hebben, nadat het beleid ze heeft officieel heeft gemaakt. Een andere persoon gelooft wel

in de beleidsbeïnvloedende kracht maar beseft dat de ontwikkeling van labels en certificering nog in een beginfase zitten, waardoor de impact vandaag nog vrij beperkt is.

5.2 Effectiviteit van de beleidsbeïnvloedende instrumenten door Bond Beter Leefmilieu

In deze paragraaf wordt geanalyseerd hoe de respondenten de effectiviteit van de beleidsbeïnvloeding door Bond Beter Leefmilieu percipiëren. Op basis van de gemiddelde percepties is onderstaande grafiek opgesteld die de mate van effectiviteit per instrument van beleidsbeïnvloeding illustreert. Meest effectief is BBL in de beleidsbeïnvloeding via persactiviteiten, via raden en werkgroepen, door lobbyen met kabinetten, via dialoog met beleid en via publiekscampagnes. Minst effectief is de beïnvloeding via labeling en certificering, het opzetten van proefprojecten en het dialoog met middenveld en privésector, zo vinden de respondenten. Deze resultaten zijn vergeleken met de gemiddelden van de beginpercepties die BBL tijdens het verkennende interview aangaf.

Figuur 5 Effectiviteit van beleidsbeïnvloeding door Bond Beter Leefmilieu

Uit de grafiek kan men ook afleiden dat buitenstaanders de idee hebben dat Bond Beter Leefmilieu effectiever is in een aantal manieren van beleidsbeïnvloeding dan Bond Beter Leefmilieu daarzelf over denkt. Dit is het geval voor de meeste instrumenten en vooral wat betreft beleidsadvisering via raden en werkgroepen, publiekscampagnes, formuleren van gemeenschappelijke standpunten, en beleidsbeïnvloeding via het parlement. Volgens de respondenten is BBL minder

effectief dan ze zelf denken wat betreft de dialoog met middenveld en privésector en wat betreft labeling en certificering.

Onderstaande tabel geeft de verschillen weer in de percepties van de effectiviteit tussen de verschillende categorieën. Ook hier is de onevenredige verdeling van het aantal respondenten tussen de categorieën weggewerkt door de werken met het gemiddelde cijfer van de drie categorieën. Hieruit blijkt dat volgens de doelgroepen, BBL het meest effectief is in lobbyen bij kabinetten, persactiviteiten en beleidsadvisering via raden en werkgroepen. Volgens de categorie media en opinieleiders is BBL het meest effectief in beleidsbeïnvloeding via persactiviteiten, onderbouwing door onderzoek en beleidsadvisering in raden en werkgroepen. Tot slot is volgens de categorie overheid BBL het meest effectief in de raden en werkgroepen, in publiekscampagnes en in dialoog met het beleid.

Tabel 3 Ranking van de instrumenten volgens effectiviteit door BBL²

Instrument	Alle respondenten	Doelgroepen	Media	Overheid
Beleidsbeïnvloeding via persactiviteiten	1	2	1	4
Beleidsadvisering via raden en werkgroepen	2	2	3	1
Lobbyen bij kabinetten	3	1	8	6
Dialogoog met beleid	4	4	4	3
Publiekscampagnes	5	8	4	2
Beleidsvoorbereidend en beleidsevaluerend onderzoek	6	7	2	8
Formuleren van gemeenschappelijke standpunten	7	5	9	5
Juridische acties en bezwaren	8	9	6	7
Beleidsbeïnvloeding via het parlement	9	6	7	11
Dialogoog met het middenveld en privésector	10	9	10	8
Opzetten van proefprojecten	11	12	11	10
Labeling en certificering	12	11	12	12

5.2.1 Men vindt dat BBL effectief is in beleidsbeïnvloeding

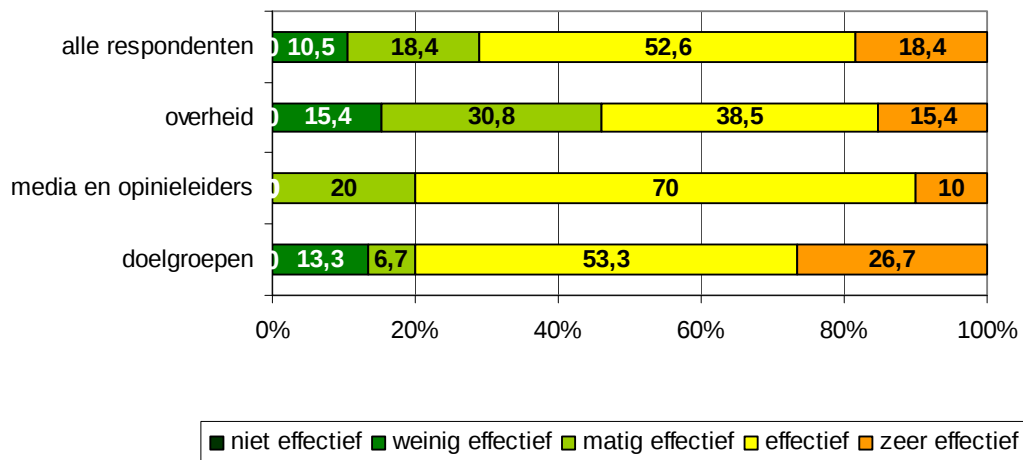
a) Door persactiviteiten

De meeste respondenten horen BBL regelmatig in het nieuws of in kranten. Verschillende geïnterviewde personen beoordelen de manier waarop BBL omgaat met de pers als goed en denken dat de BBL een grote invloed heeft op het publiek. Iemand noemt hen sterk, maar bejammert dat men soms incorrecte informatie meegeeft. Enkele respondenten melden dat de inhoud van de boodschap gebaseerd is op een eenzijdige opinievorming, onvoldoende genuanceerd is en er worden te weinig realistische ideeën voorgesteld. Als men zich steeds negatief in de pers uitlaat, is de kracht snel uitgewerkt. Iemand waarschuwt BBL ervoor zich niet door de media te laten drukken in de hoek van de klagende opponent. BBL moet zich ervoor behoeden dat ze niet gestuurd worden door de wetten van de media en er ook een eigen agenda op na moeten houden.

² Het verschil tussen tabel 3 en tabel 4 is dat tabel 3 de ranking weergeeft van de beleidsbeïnvloedende kracht van het instrument in het algemeen, volgens de perceptie van de respondenten. En tabel 4 geeft de rangschikking van de instrumenten weer volgens de effectiviteit waarmee BBL ze hanteert.

Om de kans te vergroten dat een bericht wordt gepubliceerd, adviseert een persoon uit de media BBL om persberichten vroeger op de dag in te zenden, bij voorkeur tussen 8 en 12 uur in de voormiddag. Daarnaast zou BBL ook beter meer werken met vaste journalisten die op voorhand gebriefd worden als er iets op til is. Ook kan men samen met de journalist een invalshoek uitwerken voor een persbericht, wat de kans op publiceren verhoogt. De inhoud zou steeds vanuit de optiek van de lezer geschreven moeten zijn en minder theoretisch.

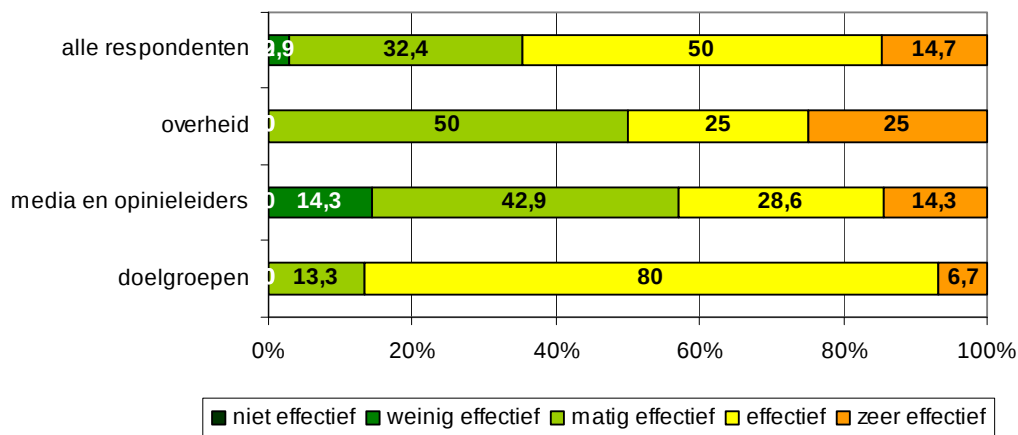
Verschillende personen hebben hun bewondering voor de prestatie van BBL op de klimaatconferentie in Bali uitgedrukt. Een laatste advies gaat over de woordvoering. Deze is krachtig, maar de impact zou verhogen als men steeds dezelfde persoon aan het woord zou laten. Op deze manier wordt die persoon Meneer Milieu en zal overal en door iedereen herkend worden, zo zeggen twee respondenten. Uit onderstaande figuur blijkt duidelijk dat vooral mensen uit de categorie media en de categorie doelgroepen sterk geloven in de effectiviteit van de persactiviteiten van BBL.

Figuur 6 Beleidsbeïnvloeding via persactiviteiten door BBL

b) Door beleidsadvisering via raden en werkgroepen

In de Minaraad speelt BBL een belangrijke rol, zeggen zeven respondenten tijdens de interviews. Iemand vindt dat BBL goed de dossiers kent en zich diplomatisch opstelt. Twee personen vinden echter dat BBL te dogmatisch en te weinig pragmatisch werkt. Iemand uit de media raadt aan om nadat een advies is gegeven ook op te volgen of het beleid er daadwerkelijk iets mee doet en op tijd in te grijpen als adviezen dreigen dood te bloeden. Vooral mensen uit de categorie 'doelgroepen' zijn overtuigd van de effectiviteit van BBL in de raden en werkgroepen.

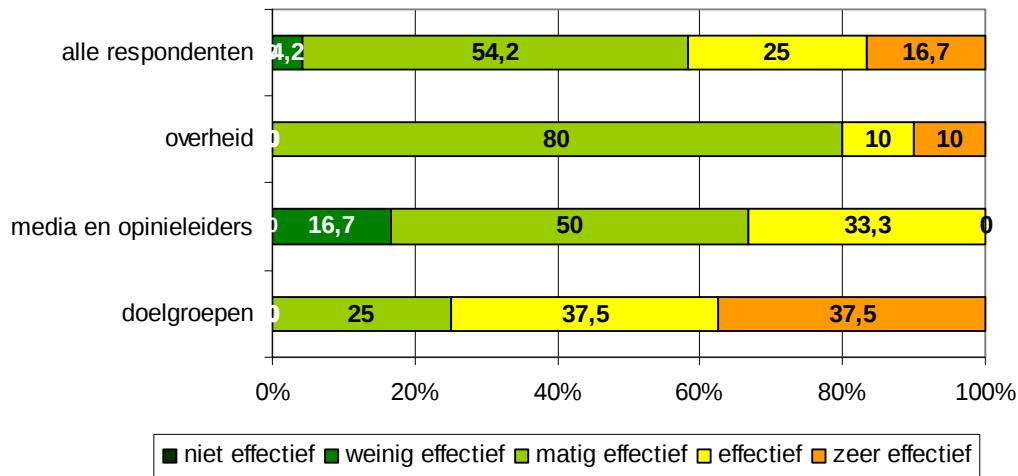

Figuur 7 Beleidsadvisering via raden en werkgroepen door BBL

5.2.2 Men vindt dat BBL matig effectief is in beleidsbeïnvloeding

a) Door lobbyen

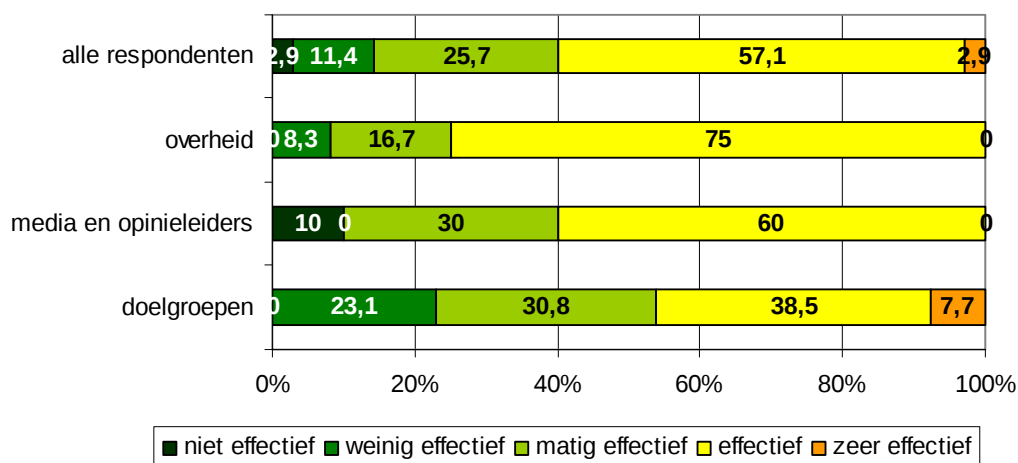
Lobbyen is iets dat uit het zicht van anderen gebeurt en daardoor hebben verschillende respondenten moeite om te beoordelen of BBL effectief lobbyt bij de huidige kabinetten. Wel hebben enkele respondenten de idee dat BBL vaak lobbyt bij de kabinetten. Iemand denkt dat BBL goed geïntroduceerd is in de politieke wereld, vermits er enkele ex-BBL werknemers in de politiek werken. Een respondent argumenteert dat BBL vooral theoretisch te werk gaat, waardoor het effect bij het huidige CD&V kabinet vermoedelijk beperkt is, daar deze meer open staat voor een pragmatische aanpak. Eén van de respondenten stelt vast dat BBL lobbyt via andere kabinetten dan dat van leefmilieu. Hij stelt dat de geloofwaardigheid afneemt als BBL beweert neutraal te zijn maar dat niet is in werkelijkheid. De persoon vraagt zich af, of BBL, hoewel ze goed lobbyt, wel het maximum effect zal halen door het huidige kabinet niet als eerste gesprekspartner te kiezen. Iemand uit de categorie media adviseert BBL om meer op zoek te gaan naar win-winsituaties met de huidige beleidsmakers. Onderstaande figuur geeft aan dat vooral mensen uit de doelgroepen oordelen dat BBL effectief is in het lobbyen bij kabinetten, wat een opvallend groter aandeel in vergelijking met de respondenten in de categorie 'overheid'.

Figuur 9 Lobbyen bij kabinetten door BBL

b) Door publiekscampagnes

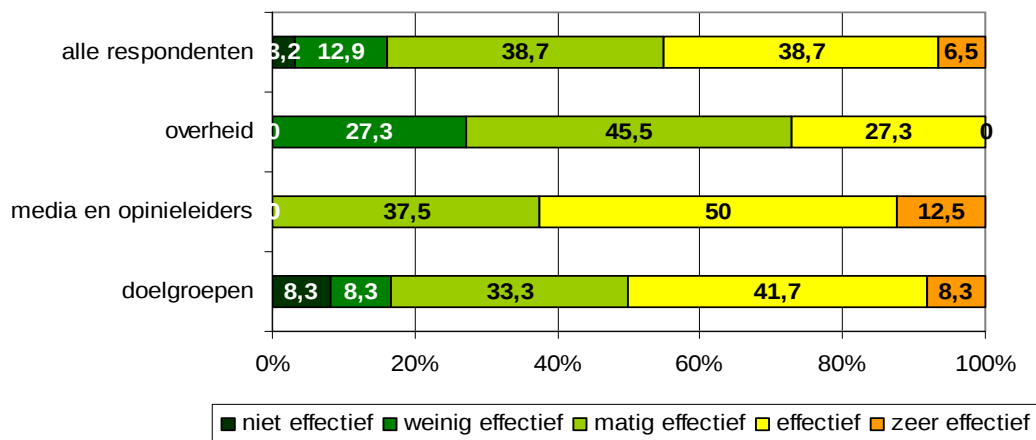
Uit de interviews blijkt dat BBL op een goede manier publiekscampagnes opzet, maar enkelen twijfelen en denken dat het effect ervan op het beleid beperkt is. Enkele respondenten kunnen zich ook geen campagnes voor de geest halen. Het zijn vooral mensen uit de categorieën 'overheid' en 'media' die oordelen dat BBL effectief is in de publiekscampagnes.

Figuur 8 Beleidsbeïnvloeding door publiekscampagnes door BBL

c) door beleidsvoorbereidend en beleidsevaluerend onderzoek

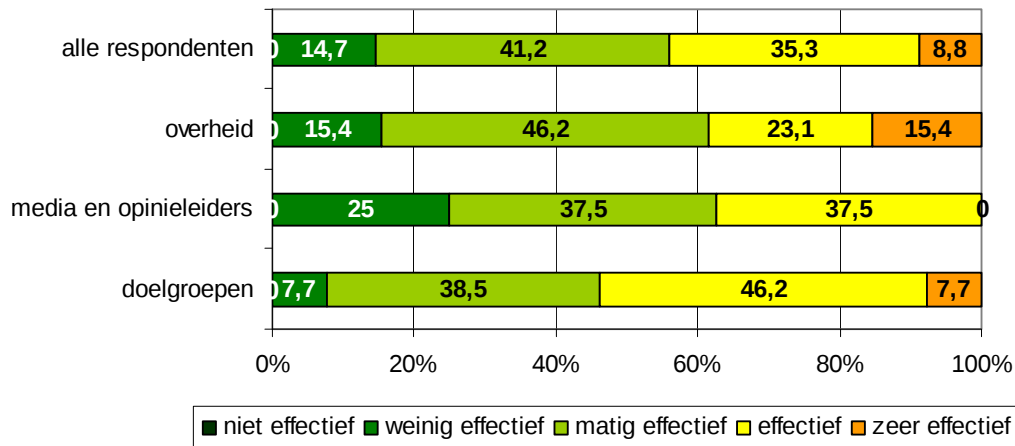
Een respondent concludeert dat de onderzoeken die BBL gebruikt, goed onderbouwd zijn. BBL zou zelf onderzoeken kunnen uitvoeren, om nog geloofwaardiger over te komen, zegt deze persoon. Een andere respondent is niet tevreden over een specifieke situatie waarin BBL een onderzoek gemaakt had dat niet goed in elkaar zat. Dit werd ervaren als desinformatie en als zeer vervelend, aangezien men vaak gelooft wat BBL verkondigt. Vooral respondenten uit de categorie 'media' hebben een groot vertrouwen in de effectiviteit van de onderzoeken die BBL gebruikt om de standpunten te ondersteunen.

Figuur 14 Beleidsbeïnvloeding door beleidsvoorbereidend en beleidsevaluerend onderzoek gemaakt of gebruikt door BBL

d) Door formuleren van gemeenschappelijke standpunten

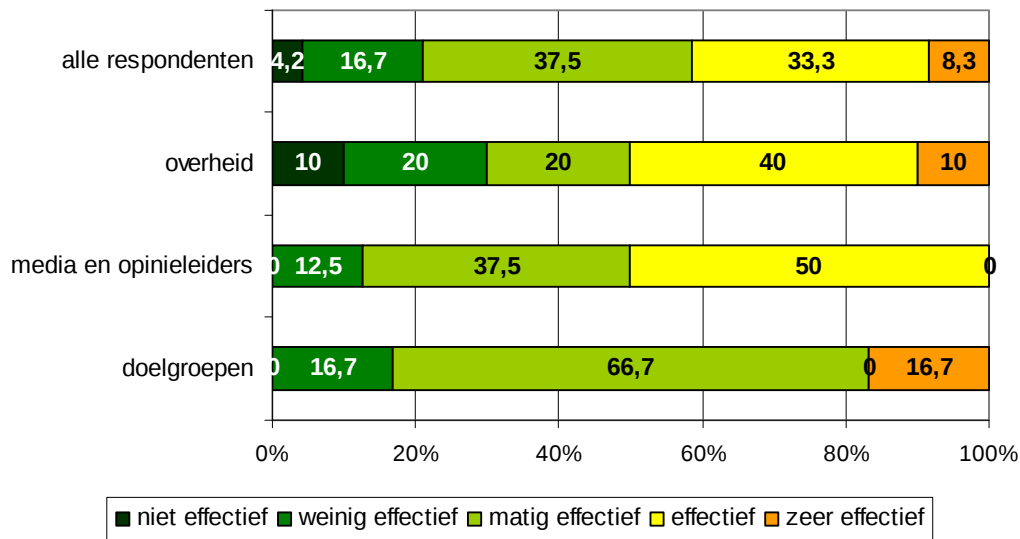
Uit de enquête blijkt dat BBL effectief is in het formuleren van gemeenschappelijke standpunten. Iemand geeft BBL het advies om met niet-natuurlijke partners standpunten proberen te formuleren. Immers, een standpunt gedragen door een brede groep heeft meer kans opgepikt te worden door het beleid. Alle categorieën dragen min of meer dezelfde perceptie over de effectiviteit van BBL op het vlak van gemeenschappelijke standpunten.

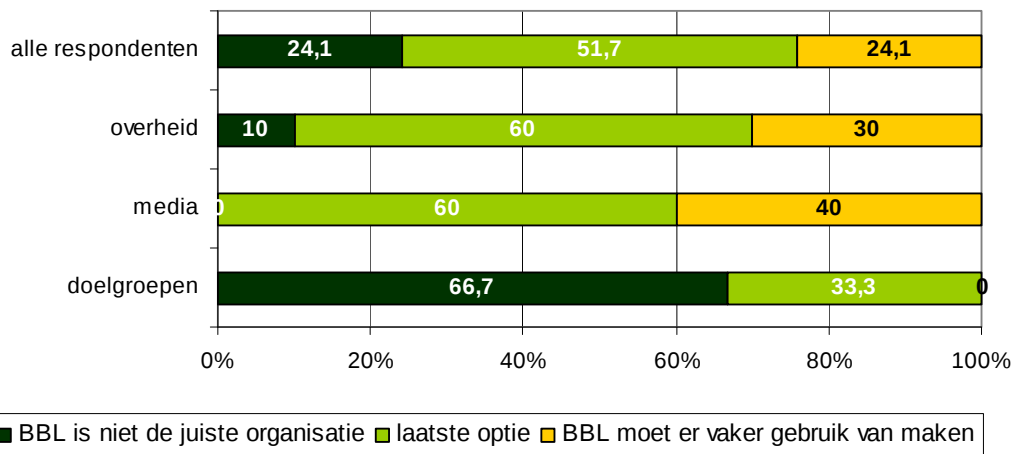
Figuur 10 Formuleren van gemeenschappelijke standpunten met andere middenveldorganisaties samen met BBL

e) Door juridische acties

De meeste personen in de interviews hebben niet de idee dat BBL juridische acties onderneemt. Volgens de meeste respondenten is juridische actie een instrument dat aangewend kan worden als alle andere manieren van beleidsbeïnvloeding niet meer werken en wanneer er geen enkele vorm van overleg meer bestaat. (zie grafiek hieronder) Vooral veel personen uit de doelgroepen vinden dat BBL niet de juiste organisatie is om juridische acties te nemen. Iemand antwoordt zelfs dat het gevaarlijk is als organisaties dit wel zouden doen. Op deze manier worden er immers geen alternatieven aangeboden. Volgens enkele respondenten uit de categorie media zou BBL meer bezwaren moeten indienen in de toekomst. BBL beschermt immers het leefmilieu en de toekomstige generaties en daarom is het zinvol in termen van het algemene belang. Als het globale beeld in beschouwing wordt genomen, merken we dat er een grote verscheidenheid is in perceptie rond de effectiviteit van BBL in juridische acties binnen de categorie 'overheid'. Een meerderheid van de respondenten uit de categorie 'media' denkt dat BBL wel effectief is in het indienen van bezwaren en juridische acties.

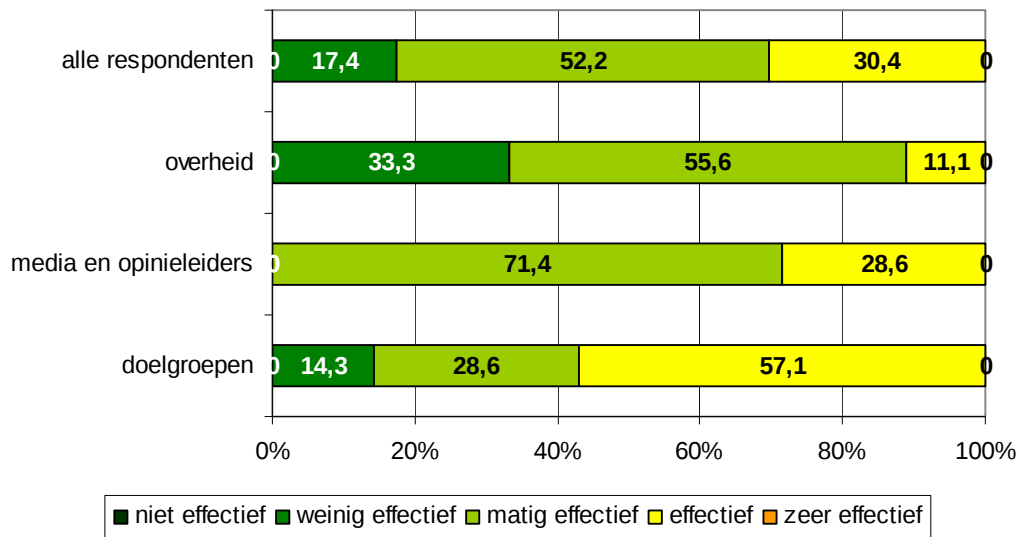
Figuur 15 Juridische acties en bezwaren door BBL

Figuur 16 Perceptie over juridische acties

f) Door beleidsbeïnvloeding via het parlement

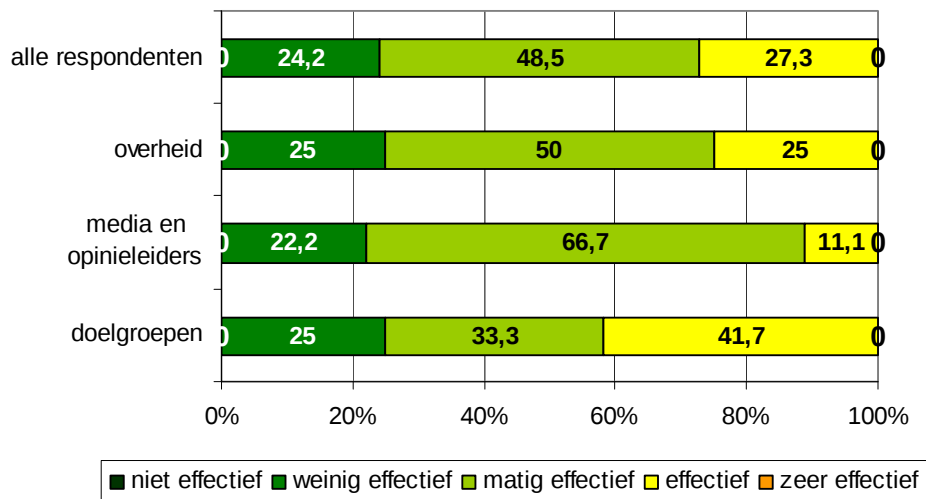
Weinig opmerkingen zijn er gegeven rond de beleidsbeïnvloeding van BBL via het parlement, omdat weinig mensen er echt zicht op hebben, alsook omdat het instrument zelf weinig effectief wordt bevonden. Al met al kan het opvallend worden genoemd dat in een parlementaire democratie, waarin het parlement in principe de rol van 'beleidsmaker' vervult, lager wordt aangeschreven wat betreft beleidsbeïnvloeding dan de kabinetten.

Figuur 17 Beleidsbeïnvloeding via het parlement door BBL

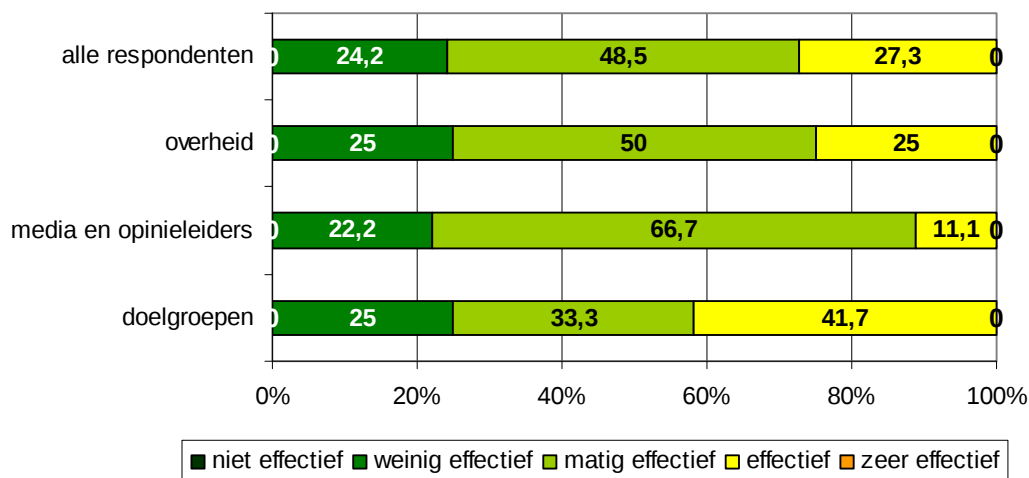
g) Door dialoog met het middenveld en beleid

De indruk leeft dat BBL weinig dialoog voert met verschillende doelgroepen en overheidsinstanties. Zowel personen uit de categorie-doelgroepen als uit de categorie-overheid hebben het signaal gegeven dat ze meer dialoog willen voeren met BBL. Ook zou BBL meer kunnen samenwerken met bedrijven. Vele respondenten hebben de mening dat BBL te beperkt of matig dialoog voert met bedrijven (zie grafiek hieronder). Men voelt aan dat bedrijven klaar zijn om samen te werken rond milieukwesties en BBL zou hier een ondersteunende rol in kunnen spelen door samen met bedrijven te zoeken naar milieuvriendelijke opties. Maar één van de personen uit de categorie doelgroep heeft niet het gevoel dat er binnen de organisatie van BBL al een plaats is voor ondernemers. Met sommige doelgroeporganisaties staat dialoog nog in de kinderschoenen. Daar waar het al verder gevorderd is, zegt men dat BBL zich open en diplomatisch opstelt en ze zich inleven in de situatie van de ander. Iemand uit de categorie media geeft BBL het advies om zelf een sterke identiteit op te bouwen alvorens samen te werken met anderen in de beleidsbeïnvloeding.

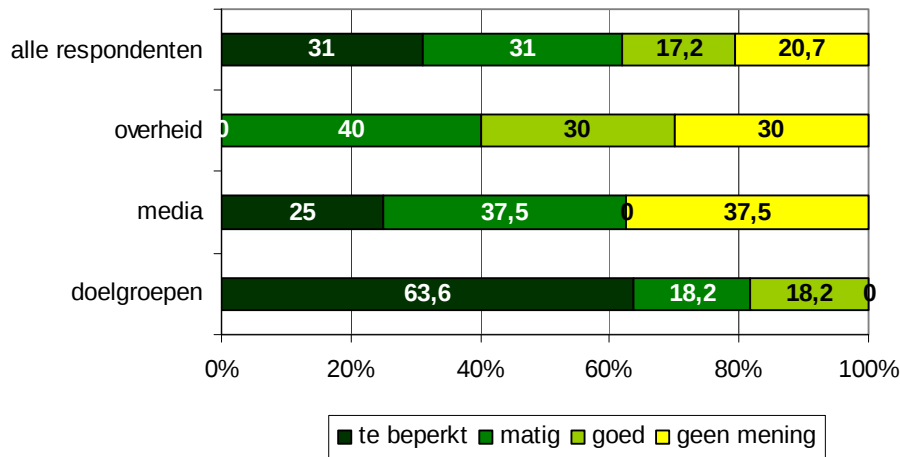

Figuur 11 Dialoog met middenveld en privésector door BBL

Uit bovenstaande grafiek kan men besluiten dat een groot aandeel van de personen uit de doelgroepen van mening is dat BBL effectief is in de dialoog met middenveld en privésector. Wat betreft de dialoog met het beleid zijn de meningen bij de respondenten uit de overheid verdeeld van weinig effectief tot zeer effectief.

Figuur 12 Dialoog met beleid door BBL

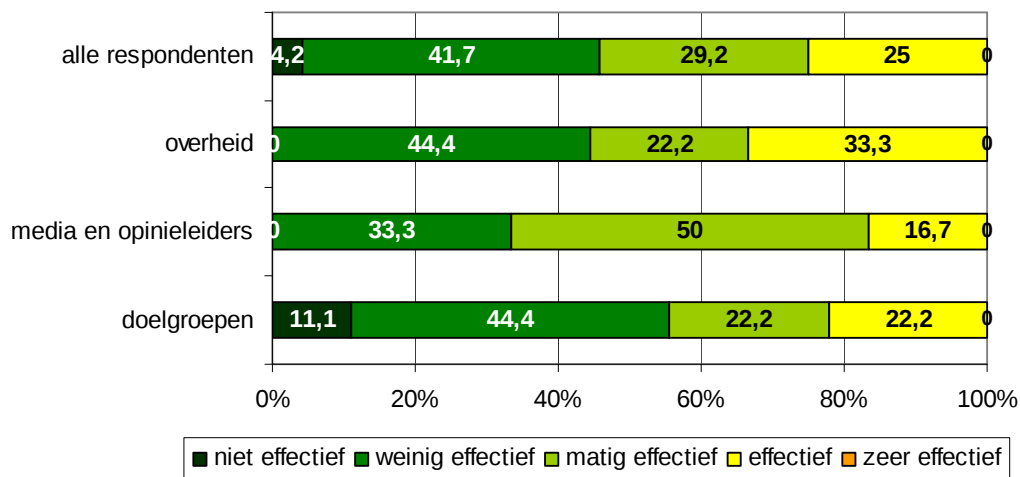

Figuur 13 Perceptie over dialoog met bedrijven

Men vindt dat BBL weinig effectief is naar beleidsbeïnvloeding

a) Door proefprojecten

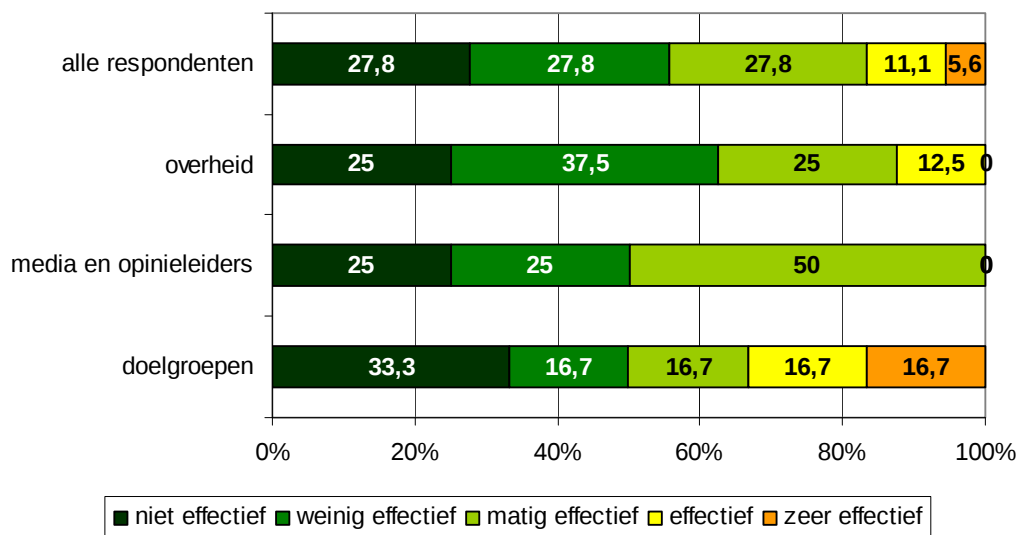
Proefprojecten opgezet door BBL zijn weinig bekend bij de respondenten. Enkele respondenten zeggen in de interviews dat BBL goede projecten opzet. Iemand stelt dat BBL meer lokale projecten zou moeten opzetten die de mensen op weg helpen hoe milieuvriendelijk leven in de praktijk haalbaar is. Proefprojecten zijn noodzakelijk als ondersteuning van de andere instrumenten van beleidsbeïnvloeding. Twee personen stellen zich wel de vraag of BBL de juiste organisatie is om proefprojecten op te zetten. Vooral mensen uit de categorie 'doelgroepen' en de categorie 'overheid' denken niet dat projecten opgezet door BBL erin slagen om het beleid te bewegen.

Figuur 18 Beleidsbeïnvloeding via het opzetten van proefprojecten door BBL

b) Door labeling en certificering

De meeste respondenten in de interviews hebben geen weet of BBL meewerkt aan labeling of certificering. Vooral binnen de categorie 'doelgroepen' blijkt dat de meningen over de effectiviteit van BBL op het vlak van labels sterk verschillen.

Figuur 19 Beleidsbeïnvloeding via labeling en certificering door BBL

6. Sterkte-zwakte analyse (SWOT)

Onderstaande paragraaf geeft een sterkte-zwakte analyse weer van de beleidsbeïnvloeding door Bond Beter Leefmilieu. Terwijl de sterke en zwakke punten

enkel zijn bevraagd tijdens de 15 diepte-interviews, zijn de resultaten van de potentiële verbeteringen gebaseerd op diepte-interviews en vragenlijsten. Er zijn geen rechtstreekse vragen gesteld naar de potentiële bedreigingen van de effectiviteit van beleidsbeïnvloeding, maar de deze kwamen tijdens de interviews spontaan naar voor.

6.1 Sterke punten

Algemeen beschouwd is men van mening dat BBL het goed doet wat betreft beleidsbeïnvloeding. Één van de respondenten verwoordt het als volgt: 'BBL is een sterke organisatie. Ze hebben een groot aantal professionals op dossiers staan... Het is een beetje David tegen Goliath (het beleid), maar ze zijn al een grote David geworden ondertussen. De zaken die ze doen, doen ze goed.' Meer concreet kwamen de volgende punten van sterkte naar voor tijdens de interviews:

- communicatie is duidelijk en goed onderbouwd, dit wordt verschillende malen herhaald en ook meerdere keren wordt de beleidscoördinator gecomplimenteerd met zijn communicatieaanpak. Men heeft het gevoel dat naar hem geluisterd wordt (3);
- rechtstreekse lobby (2) ;
- dossierkennis, kennis van regelgeving (vaak vermeld);
- goed netwerk met de pers en de politiek;
- gedocumenteerde persconferenties, op relatief juiste moment.

6.2 Zwakke punten

In de interviews kwamen de volgende punten van zwakte naar voor:

- te weinig samenwerking met middenveld en bedrijven (2 keer vermeld);
- te weinig genuanceerde standpunten (vaak vermeld);
- te weinig dialoog om standpunten uit te leggen (2 keer vermeld);
- mediabenedering;
- te weinig persoonlijke relaties, werken vanuit de ivoren toren;
- te weinig werken op pragmatische uitvoering. De respondent stelt vast dat de maatschappij veranderd is en dat de milieubeweging niet langer moet werken op het overtuigen van het beleid over een probleem, maar meer op de concrete uitvoering van de oplossing voor het probleem.

6.3 Potentiële verbeteringen aan de effectiviteit van beleidsbeïnvloeding

Zowel in de interviews als in de vragenlijsten hebben we vragen gesteld naar hoe BBL de beleidsbeïnvloeding zou kunnen verbeteren. Hieronder volgt een korte opsomming van de mogelijkheden die de respondenten zien.

- 1) Samenwerking

Er wordt vanuit verschillende hoeken geopperd om meer samen te werken met:

1. middenveldorganisaties (doelgroepen: 9; media: 1; overheid: 1)
 Samenwerken met middenveldorganisaties wordt aangemoedigd. Door samen te werken met organisaties buiten de traditionele kring kan je het draagvlak voor initiatieven verbreden en het verrassingseffect vergroten, wat de kans op beweging in beleid verhoogt;
2. overheidsdepartementen en agentschappen (overheid: 4) Samenwerken met mensen uit de departementen maakt het mogelijk om wegwijs te raken als bepaalde zaken geregeld moeten worden. Ook het kabinet staat open voor dialoog om dingen uit te klaren;
3. bedrijven (doelgroepen: 9; media: 2; overheid: 2)
 bedrijven staan steeds meer open om samen te werken en oplossingen te zoeken en uit te dragen. BBL kan inspelen op deze opportuniteiten. Zo kunnen samen proefprojecten worden opgezet.
- 2) Duidelijke boodschappen en realistische standpunten (doelgroepen: 5; media: 1; overheid: 6)
 De standpunten formuleren in duidelijke boodschappen die dezelfde zijn naar alle lagen van de samenleving. De standpunten moeten wetenschappelijk objectief onderbouwd zijn. Zo pragmatisch en realistisch mogelijke standpunten. Immers, hoe realiseerbaarder de voorstellen, hoe groter de kans dat ze worden opgepikt door het beleid. Niet enkel kritiek leveren, maar ook zelf oplossingen formuleren.
- 3) Meer profileren (doelgroepen: 2; media: 2)
 Meer investeren in plaatsen waar BBL nog onbekend is. Daarnaast ook meer focussen op een beperkt aantal thema's en zich hier rond meer profileren om aan te geven waar men mee bezig is.
- 4) Meer juridische acties ondernemen (media: 2).
- 5) A-typische rekrutering van medewerkers (doelgroepen: 1).
 Door mensen aan te werven die niet typisch groenlinks zijn, maar uit de economische of sociale sector komen krijgt men een botsing van ideeën binnen de eigen organisatie. Dit verrijkt, omdat je meer leert over hoe anderen over bepaalde onderwerpen denken. Bijgevolg kan je hierop anticiperen en je erop voorbereiden naar buiten toe.
- 6) Groter draagvlak creëren voor milieueisen (doelgroepen: 1; overheid: 3).
 Zowel naar publiek toe, als naar andere middenveldorganisaties een groter draagvlak creëren. Zo wordt de druk op de politiek groter, die immers gevoelig is voor de eisen van de achterban. Een ander advies is om meer in te spelen op het draagvlak ontstaan na de Al Gore-film.
- 7) Meer samenwerken met andere organisaties in publiekscampagnes (overheid: 1; doelgroepen: 1).
- 8) Werken op Europees niveau (media: 1; overheid: 1).

Uit de interviews is een signaal gekomen dat BBL te weinig zichtbaar is op Europees niveau. Daar is er nood voor informatieve ondersteuning wat betreft de situatie in het Vlaamse milieubeleid. Ook wordt er gezegd dat de meeste regelgeving betreffende milieubeleid wordt bepaald op het Europese niveau en dat lobbyen op dat niveau veel effectiever is dan lobbyen op Vlaams niveau. Iemand adviseert BBL om samen te werken met andere organisaties om op het Europese niveau een groter gewicht te hebben.

- 9) Meer oog hebben voor sociale en economische zuilen binnen duurzame ontwikkeling en zoeken naar win-win situaties. Ook zou men meer een koppeling moeten maken tussen milieu en gezondheid. (doelgroepen: 3; media: 1; overheid: 1) .
- 10) Beleidsbeïnvloeding via parlement (overheid: 2)
Door concrete en heel realistische bijsturingen te vragen.
- 11) Proactief werken en zich niet laten instrumentaliseren door beleid, noch door media (overheid:1; doelgroepen:1).
- 12) Meer proefprojecten opzetten (doelgroepen: 3; media: 1).
Om te laten zien dat het anders kan: gericht op dagelijkse leven van gezinnen en bedrijven.
- 13) Constructieve houding aannemen (doelgroepen 4; media: 3; overheid: 2).
Enkele respondenten hebben aangegeven dat de maatschappij zo veranderd is dat een louter aanklagende houding geen optie meer is om het beleid te beïnvloeden. Om iets te bereiken moet je samenwerken. Ook twee respondenten uit de overheid zeggen dat het beleid meer gebaat is bij een gesprekspartner die zich constructief opstelt. Maar men moet oppassen dat men in het meedenken en compromissen maken, niet afwijken van de eigen ideologische principes. Een drietal respondenten stelt vast dat het voor BBL wellicht geen gemakkelijke taak is om de constructieve houding 'verkocht te krijgen aan de achterban'.
- 14) Investeren en gebruiken van studiewerk (doelgroepen: 4; media: 3).
Studies hebben slechts effect op het beleid als ze gecommuniceerd worden. Dit moet op een juiste manier gebeuren. Een respondent oppert om zelf de winst en het verlies voor leefmilieu te analyseren alvorens actie te ondernemen (2 keer vermeld). Het advies is om te zorgen voor goede experts die goede communicators zijn.
- 15) Zich beter organiseren als beweging van natuur- en milieuorganisaties (overheid: 1).
- 16) Kijk naar andere milieuorganisaties in andere landen, hoe zij bepaalde problemen aankijken en ermee omgaan. (doelgroepen:1).

6.4 Potentiële bedreigingen voor de effectiviteit van de beleidsbeïnvloeding

6.4.1 Perceptie van gebrek aan representativiteit

In 4 diepte-interviews met personen uit de categorie doelgroepen is het aspect van representativiteit naar voor gekomen. Wie BBL daadwerkelijk vertegenwoordigt en wie hij consulteert om zijn standpunten te vormen, vindt men niet transparant. Het is niet duidelijk of BBL de burgers, de milieuorganisaties, het milieu of de toekomstige generaties vertegenwoordigt. Het valt iemand van de respondenten op dat BBL tijdens debatten nooit een halt moet roepen om bij de achterban na te gaan hoe zij erover denken. Deze respondent heeft de indruk dat BBL een persoonlijke visie naar buiten brengt. Een andere respondent vindt dat als met BBL een akkoord gesloten wordt, het geen garantie is dat de volledige milieusector erachter staat en het akkoord nog steeds kan aangeklaagd worden door een lokale milieuorganisatie. Hij zegt dat BBL pretendeert representatief te zijn, maar dit niet kan hard maken. Dit probleem wordt door nog een persoon erkend, die vaststelt dat BBL wordt gezien als een klein groepje, dat doen alsof ze heel breed zijn in de vertegenwoordiging. Maar de persoon denkt dat wat BBL aankondigt, niet wordt gedeeld door de achterban. Daardoor wordt BBL niet altijd au serieux genomen. Een derde persoon beschouwt BBL als een denktank die door studies en onderzoek het beleid probeert te beïnvloeden. Het is, volgens deze persoon, niet duidelijk wie er achter deze organisatie zit. Tot slot, zo zegt een persoon, zou BBL zich deontologische vragen moeten stellen bij het feit dat ze leven op overheidsgeld en hiermee belanggerichte thema's ondersteunt, terwijl niet alle belastingbetalers akkoord zijn met de standpunten van BBL. Maar een andere persoon zegt dat het juist hun sterkte is dat ze geen verantwoording moeten afleggen ten aanzien van de achterban, want BBL verdedigt belangen van mensen zonder stem: nl de toekomstige generaties, en bevolkingsgroepen die niet in België leven, ... Bovendien, zegt hij dat het fout is te denken dat BBL niemand vertegenwoordigt, hij moet gewoon geen verantwoording afleggen.

6.4.2 Onduidelijkheid van de standpunten

Een drietal respondenten, waarvan 2 uit de categorie doelgroepen en 1 uit de categorie overheid, vermelden dat zij niet op de hoogte zijn van de standpunten van Bond Beter Leefmilieu. Zij hebben geen weet van een visietekst of een charter waarin de standpunten van BBL opgelijst staan. Werken met een dergelijke tekst is nuttig voor buitenstaanders om hen een idee te geven waarvoor BBL staat. Zulke visietekst kan ook gemakkelijk gecommuniceerd worden met geïnteresseerde instanties en organisaties en zal dialoog en samenwerking bevorderen, zo denkt men. Vier respondenten raden BBL aan om zich meer te profileren rond thema's en standpunten.

6.4.3 Inhoud van de standpunten

Verskillende respondenten hebben de mening dat de standpunten te ongenueerd, te dogmatisch, te weinig pragmatisch zijn. Standpunten die te theoretisch of onrealistisch zijn worden zelden opgepikt door het beleid, en dat is de zwakte in hun politieke slagkracht, zo zegt een respondent. Hierdoor zou men kansen verkrijgen wat betreft succesvolle beleidsbeïnvloeding. Daarentegen argumenteert iemand uit de media dat het juist de aard van de organisatie is om de lat hoger te leggen, want als je te snel akkoord gaat, is dat ook niet gunstig voor de vooruitgang van de maatschappij.

6.4.4 Politieke getintheid van BBL

Twee respondenten, waarvan één uit de categorie overheid en één uit de categorie media, hebben de idee dat BBL verbonden is met de politiek en geen onafhankelijke rol speelt. Dit ondergraaft de geloofwaardigheid van de organisatie in de gesprekken met de beleidsmakers. Iemand geeft aan dat BBL veel bereikt met hun manier van beleidsbeïnvloeding, maar ze zouden nog meer kunnen bereiken als ze een politiek onafhankelijke gesprekspartner zouden zijn.

6.4.5 BBL heeft te veel gezichten

Twee respondenten uit de categorie doelgroep vinden dat BBL met te veel verschillende gezichten naar buiten komt. Dit heeft een indirect effect op de beleidsbeïnvloeding, maar ook op de publieke opinie. De concurrentie speelt erop in. Als je met 1 gezicht naar buitenkomt, word je meneer milieu en word je gevraagd voor alle milieukwesties.

7. Analyse van de resultaten volgens de drie categorieën

7.1 Percepties van de categorie 'doelgroepen'

Op de vraag welk imago BBL heeft verwijzen respondenten uit de categorie 'doelgroepen' vooral naar de attitude van BBL, waarbij ze enerzijds melden dat BBL een constructieve houding heeft en anderzijds ook melden dat BBL soms te drammerig en kritisch is. Ook verwijzen deze respondenten enkele keren naar de expertise die BBL heeft op het vlak van milieukwesties.

De rol die een milieubeweging zou moeten opnemen is er volgens hen één van belangen van burgers vertegenwoordigen en de rol van drukingsgroep ten aanzien van het beleid. Daarnaast vinden zij dat de milieubeweging ook oplossingen moet aanreiken, gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek. De attitude die een milieubeweging volgens hen zou moeten aannemen is een 'vooral meewerkende

en ondersteunende' rol. De meesten van hen oordelen in dit onderzoek dat BBL vooral een aanklagende en controlerende houding of een zowel aanklagend als ondersteunende attitude aanneemt ten aanzien van het beleid.

Doelgroepen vinden dat rechtstreekse beleidsbeïnvloeding een matige tot grote kracht kan hebben, terwijl de meningen verdeeld zijn over het succes van beleidsbeïnvloeding via het publiek. Volgens hen zijn lobbyen bij kabinetten, formuleren van gemeenschappelijke standpunten, en dialoog met het middenveld en privésector de instrumenten met de grootste beleidsbeïnvloedende kracht. Vervolgens oordelen zij dat BBL het meest effectief is in lobbyen bij kabinetten, persactiviteiten en beleidsadvisering via raden en werkgroepen. Het minst effectief in beleidsbeïnvloeding is BBL volgens hen op vlak van proefprojecten, labeling en dialoog met middenveld en privésector. De doelgroepen zien vooral mogelijkheden tot verbetering op het vlak van samenwerking met middenveldorganisaties en bedrijven, het formuleren van duidelijke en realistische standpunten, het aannemen van een constructieve houding en het investeren en gebruiken van studiewerk.

7.2 Percepties van de categorie 'media en opinieleiders'

Bij mensen uit de categorie 'media en opinieleiders' heeft BBL vooral een imago van de expert en worden ze betrouwbaar en geloofwaardig genoemd. Voor de milieubeweging zien zij vooral een rol weggelegd als waakhond en als verdediger van de belangen van de burgers. Volgens hen zou de milieubeweging vooral een aanklagende en controlerende attitude moeten aannemen ten aanzien van het beleid, en volgens hen doet BBL dit goed.

Mensen uit de media geloven vooral in de beleidsbeïnvloeding via het publiek. Over de rechtstreekse beleidsbeïnvloeding zijn hun meningen verdeeld. Op de vraag welke instrumenten volgens hen het meest beleidsbeïnvloedend zijn, antwoorden ze: persactiviteiten, onderzoek en publiekscampagnes. BBL is volgens hen het meest effectief in beleidsbeïnvloeding via persactiviteiten, onderzoek en via beleidsadvisering in raden en werkgroepen. Het minst effectief werkt BBL via labeling en certificering, proefprojecten en dialoog met middenveld en privésector. Mensen uit de media zien mogelijkheden tot verbetering van beleidsbeïnvloeding op het vlak van samenwerking met bedrijven, meer profileren, een constructieve houding ten aanzien van beleid, investeren in studiewerk en juridische acties.

7.3 Percepties van de categorie 'overheid'

Ook mensen uit de categorie 'overheid' associëren BBL met expertise en betrouwbaarheid. Zij geven een zeer gevarieerd antwoord op de rol die een milieubeweging zou moeten opnemen. Zo vinden zij dat de milieubeweging een waakhond en een signaalfunctie zou moeten opnemen. Daarnaast zou de milieubeweging moeten samenwerken met het beleid en oplossingen aanbieden. De attitude die een milieubeweging idealiter zou moeten aannemen ten aanzien van het beleid is

een attitude die een evenwicht vindt tussen enerzijds aanklagen en anderzijds ondersteunen. Volgens hen neemt BBL in de praktijk vooral een aanklagende en controlerende houding aan ten aanzien van het beleid.

Beleidsbeïnvloeding op een rechtstreekse manier oordeelt volgens de overheid een matige tot grote kracht. De meningen zijn verdeeld over beleidsbeïnvloeding via het publiek, maar toch denkt een groot deel van de respondenten dat dit een grote beleidsbeïnvloedende kracht heeft. De specifieke instrumenten die volgens hen het meest succesvol zijn in de beleidsbeïnvloeding zijn publiekscampagnes, persactiviteiten en dialoog met middenveld en privésector. Vervolgens hebben ze de perceptie dat BBL het meest effectief is in de raden en werkgroepen, in publiekscampagnes en in de dialoog met het beleid. Het minst effectief is BBL in labeling en certificering, beleidsbeïnvloeding via het parlement en het opzetten van proefprojecten. Tot slot geven respondenten uit de overheid aan dat BBL de beleidsbeïnvloeding zou kunnen verbeteren door meer samenwerking en dialoog met overheidsdepartementen en agentschappen, door een groot draagvlak te creëren voor milieueisen en door een constructieve houding aan te nemen ten aanzien van beleidsvorming.

BESLUIT

In de periode maart tot mei 2008 is er een perceptieonderzoek uitgevoerd naar de effectiviteit van beleidsbeïnvloeding door Bond Beter Leefmilieu. Dit perceptieonderzoek is enerzijds gebaseerd op diepte-interviews en anderzijds op schriftelijke vragenlijsten die verspreid werden onder respondenten uit drie categorieën: doelgroepen, media en opinieleiders en overheid. In dit onderzoek zijn vragen gesteld naar het imago van BBL, de rol die een milieubeweging zou moeten opnemen, de attitude die een milieubeweging wordt verwacht aan te nemen ten aanzien van het beleid en de perceptie over de werkelijke houding van Bond Beter Leefmilieu. Daarna is er een evaluatie gemaakt van de beleidsbeïnvloedende kracht van de instrumenten in het algemeen, alsook de effectiviteit van Bond Beter Leefmilieu door middel van deze instrumenten. Tot slot hebben we op basis van alle bevindingen een sterkte-zwakte-analyse (SWOT) opgesteld die BBL een richting zouden kunnen geven bij de verdere uitwerking van de beleidsbeïnvloedingsstrategie.

In dit besluit willen we de vier belangrijkste vaststellingen uit dit onderzoek hernemen. Ten eerste is duidelijk geworden dat de resultaten een grote heterogeniteit in meningen vertonen tussen de verschillende categorieën van respondenten, maar soms ook binnen éénzelfde categorie. Dit heeft onder meer te maken met de kennis van de bevroegde persoon en met de persoonlijke mening van de persoon zelf. Zo vinden respondenten uit de doelgroepen dat BBL vooral een meewerkende attitude zou moeten aannemen ten aanzien van het beleid, terwijl respondenten uit de media opteren voor een attitude die vooral aanklagend en controlerend is.

Ten tweede kan besloten worden dat de respondenten algemeen beschouwd een positief beeld hebben van de beleidsbeïnvloeding door Bond Beter Leefmilieu en over de effectiviteit ervan. Bond Beter Leefmilieu lijkt volgens hen effectief te zijn in beleidsbeïnvloeding via persactiviteiten, beleidsadvisering via raden en werkgroepen en dialoog met beleid.

Ten derde geven de respondenten aan dat er nog ruimte is voor verbetering in beleidsbeïnvloeding in het kader van dialoog met middenveld en privésector, het uitbouwen van een constructieve houding ten aanzien van beleidsvorming zonder daarbij van de eigen principes af te wijken en het formuleren van meer pragmatische en realistische standpunten, opdat de beïnvloedende kracht van de voorstellen zou vergroten.

En tot slot wordt Bond Beter Leefmilieu bewust gemaakt van mogelijke valkuilen die de beleidsbeïnvloedende kracht van de aanpak teniet zouden kunnen doen. Dit zijn ten eerste de perceptie die sommige organisaties hebben over het gebrek aan representativiteit van Bond Beter Leefmilieu. Ten tweede de gebrekkige communicatie van de standpunten in de vorm van een visietekst. Ten derde de theoretische en dogmatische invalshoek in de standpunten. Ten vierde de politieke getintheid van de organisatie en tot slot de veelheid aan woordvoerders.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1

GECONTACTEERDE ORGANISATIES

Doelgroepen	Media en opinieleiders	Overheidsinstanties
ABVV	De Standaard	CD&V
ACV	De Tijd	DG Leefmilieu EC
Agoria	Groep C	Europarlement
Algemene centrale-ABVV	Het Belang van Limburg	FOD Leefmilieu
BASF	Het Laatste Nieuws	Groen
Boerenbond	Het Nieuwsblad	Kabinet Crevits
Essenscia	Kanaal Z	Kabinet Geert Bourgeois
Exxon	Radio 2 Antwerpen	Minaraad/permanent vertegenwoordiger VL
Febiac	Test Aankoop	MORA
Fevia	Think. BBDO	OVAM
Genencor	Universiteit Gent	VEA
Haven van Antwerpen	VRT	VIB UGENT
Tessenderlo Chemie	VTM	Vlaamse gemeenschap-EU beleid
Unizo	VUB	Vlaamse overheid - LNE
VAB		VLD
VBO		VLM
VITO		VMM
VKW		
VOKA		

BIJLAGE 2

SCHRIFTELIJKE VRAGENLIJST

Inleiding

Als Vlaamse koepelorganisatie van meer dan 140 milieu-en natuurverenigingen, is het beïnvloeden van het beleid één van de doelstellingen van Bond Beter Leefmilieu. Deze enquête wil nagaan hoe u, vanuit uw ervaring met en kennis van Bond Beter Leefmilieu, denkt over de rol van de milieubeweging in de beleidsbeïnvloeding en over de manier waarop Bond Beter Leefmilieu aan beleidsbeïnvloeding doet.

U en Bond Beter Leefmilieu

1. Komt uw organisatie tijdens de werkzaamheden op een directe manier in contact met Bond Beter Leefmilieu? Kruis het gepaste antwoord aan.

Ja	
Neen	

2. Hoe omschrijft u uw relatie met Bond Beter Leefmilieu?

3. Heeft u of uw organisatie ooit al eens samengewerkt met Bond Beter Leefmilieu om het beleid te beïnvloeden? Kruis het gepaste antwoord aan.

Ja	
Neen	

Rol van een milieubeweging

4. Welke rol zou een milieubeweging volgens u moeten spelen ten aanzien van het beleid?
5. Een milieubeweging kan verschillende attitudes aannemen ten aanzien van beleidsmakers. Duid op een schaal van 1 tot 5 aan welke houding een milieubeweging, volgens u, zou moeten aannemen ten aanzien van beleidsmakers. Aan de ene kant van het spectrum vindt u voornamelijk een aanklagende en controlerende houding. Aan de andere kant van het spectrum een meewerkende en beleidsondersteunende houding.
Zet een kruisje bij het juiste cijfer op een schaal van 1 tot 5.

Aanklagend
en controlerend

meewerkend
en ondersteunend

1	2	3	4	5

6. Als u naar Bond Beter Leefmilieu kijkt, welke houding neemt Bond Beter Leefmilieu, volgens u, aan ten aanzien van de beleidsmakers.
Zet een kruisje bij het juiste cijfer op een schaal van 1 tot 5.

Aanklagend
en controlerend

meewerkend
en ondersteunend

1	2	3	4	5

Methoden van beleidsbeïnvloeding

7. Hoe doeltreffend zijn, volgens u, de volgende instrumenten om het beleid te beïnvloeden? *Kruis per instrument één juist antwoord aan in de onderstaande tabel.*

1 = volgens mij heeft dit instrument geen beleidsbeïnvloedende kracht

2 = volgens mij heeft dit instrument een kleine beleidsbeïnvloedende kracht

3 = volgens mij heeft dit instrument een matige beleidsbeïnvloedende kracht

4 = volgens mij heeft dit instrument een grote beleidsbeïnvloedende kracht

5 = volgens mij heeft dit instrument een zeer grote beleidsbeïnvloedende kracht

A. Algemeen	1	2	3	4	5
Beleidsbeïnvloeding rechtstreeks gericht op beleidsverantwoordelijken					
Beleidsbeïnvloeding via het beïnvloeden van de publieke opinie					
B. Specifieke instrumenten	1	2	3	4	5
Lobbyen bij kabinetten					
Publiekscampagnes					
Beleidsadvisering via raden en werkgroepen					
Beleidsbeïnvloeding via het parlement					
Beleidsbeïnvloeding via persactiviteiten					
Juridische acties/bezwaren indienen					
Labeling en certificering					
Opzetten van proefprojecten					
Dialogoog met beleid					
Dialogoog met middenveld en privésector					
Beleidsvoorbereidend en beleidsevaluerend onderzoek					
Formuleren van gemeenschappelijke standpunten/visies met andere middenveldorganisaties					

8. Hoe doeltreffend hanteert Bond Beter Leefmilieu, volgens u, de volgende instrumenten om het beleid te beïnvloeden? Kruis per instrument één juist antwoord aan op een schaal van 1 (niet effectief) tot 5 (zeer effectief) in de onderstaande tabel.

	niet effectief			zeer effectief		
	1	2	3	4	5	Geen idee
Lobbyen bij kabinetten						
Publiekscampagnes						
Beleidsadvisering via raden en werkgroepen						
Beleidsbeïnvloeding via het parlement						
Beleidsbeïnvloeding via persactiviteiten						
Juridische acties/-bezwaren indienen						
Labeling en certificering						
Opzetten van proefprojecten						
Dialogoog met beleid						
Dialogoog met middenveld en privésector						
Beleidsvoorbereidend en beleidsevaluerend onderzoek						
Formuleren van gemeenschappelijke standpunten/visies met andere middenveldorganisaties						

9. Hoe beoordeelt u de manier waarop Bond Beter Leefmilieu dialoog voert met bedrijven? Kruis het antwoord aan.

Te beperkt	
Matig	
Goed	
Zeer goed	
Geen mening	

10. Juridische acties zijn een manier om het beleid te beïnvloeden. Met welke van onderstaande stellingen gaat u akkoord? Kruis slechts één stelling aan waarmee u het meest akkoord bent.

Bond Beter Leefmilieu is niet de juiste organisatie om juridische acties te ondernemen	
Bond Beter Leefmilieu zou juridische acties moeten ondernemen als de andere methoden geen resultaat brengen	
Bond Beter Leefmilieu moet vaker gebruik maken van juridische acties	

11. Welke kansen laat Bond Beter Leefmilieu volgens u liggen op het vlak van beleidsbeïnvloeding?
12. In welke methoden zou Bond Beter Leefmilieu volgens u in de toekomst moeten (blijven) investeren om het beleid te beïnvloeden?
13. Als u Bond Beter Leefmilieu een advies mag geven naar de toekomst wat betreft beleidsbeïnvloeding, welk advies zou dat dan zijn?
14. Als u Bond Beter Leefmilieu zou omschrijven in 3 woorden, welke zouden dat dan zijn?

Bijkomende opmerkingen

15. Indien u nog bijkomende opmerkingen heeft die u in deze vragenlijst nog niet kwijt kon, dan kan dit hier.

Hartelijk bedankt voor uw medewerking!